

Artur Kołakowski

Dziecko z ADHD w domu, w szkole, wśród rówieśników – jak dostrzec je poza diagnozą. Czy w ostatnich latach zmieniły się standardy leczenia?

www.pozza-schematami.pl

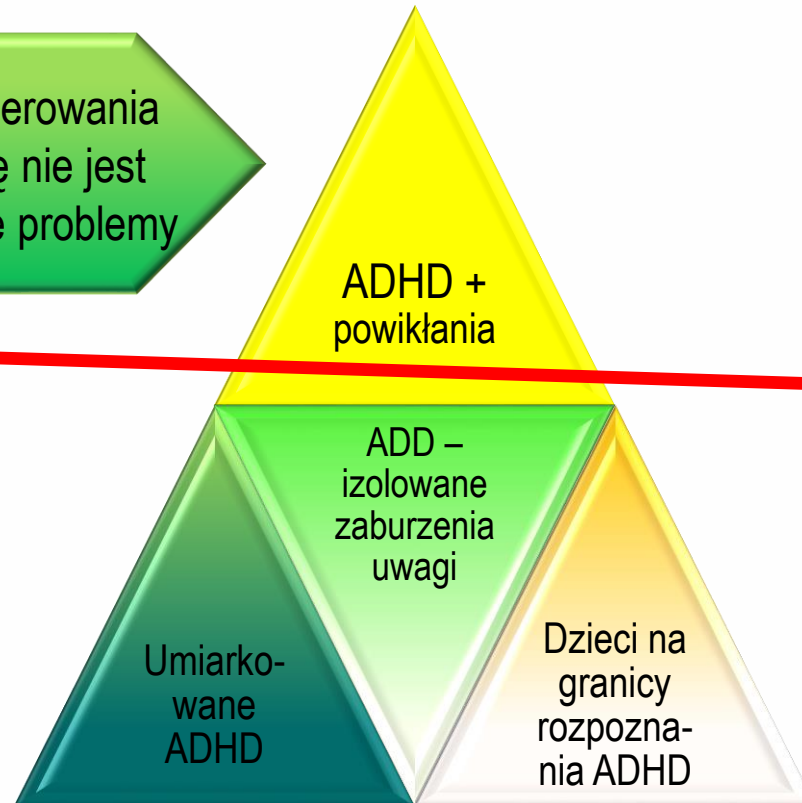

Co wiemy o naszych podopiecznych?
Na co zwracamy baczniejszą uwagę?
Co pomijamy?

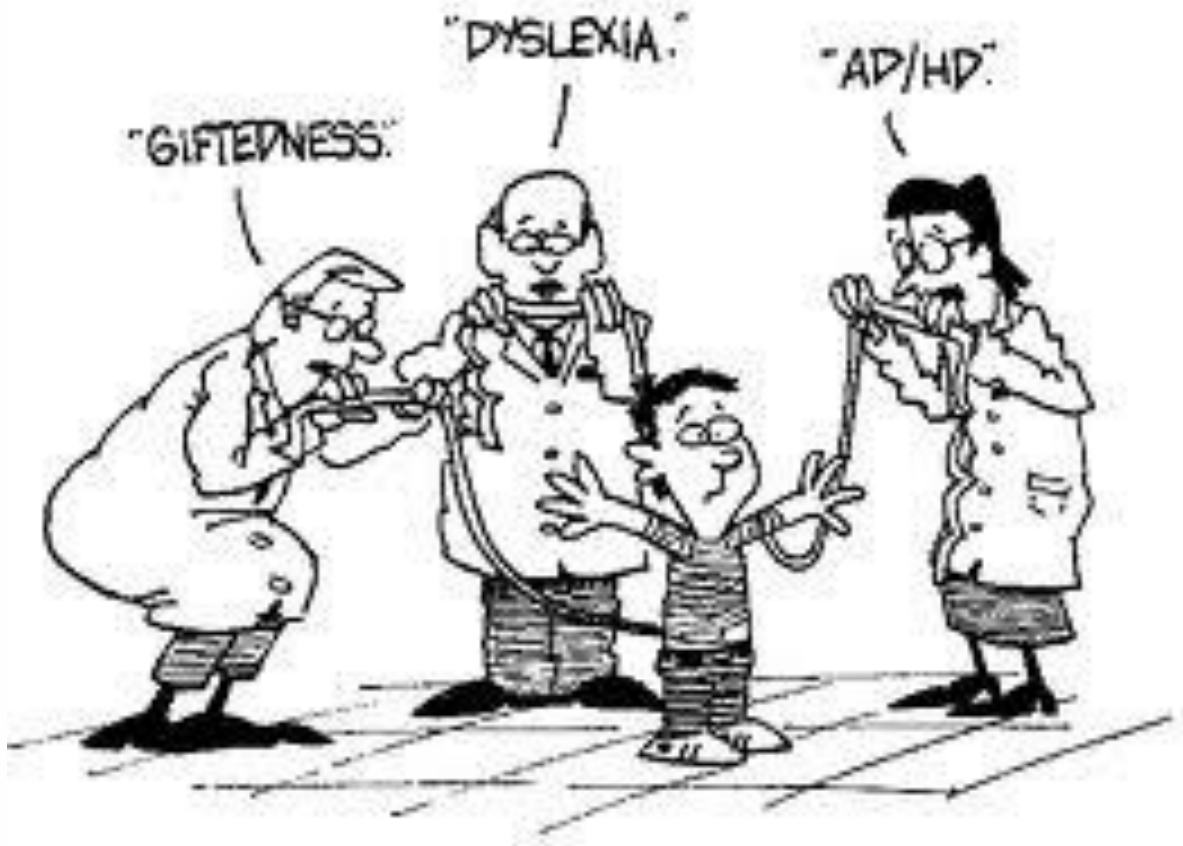

Rozpoznawanie ADHD w szkole

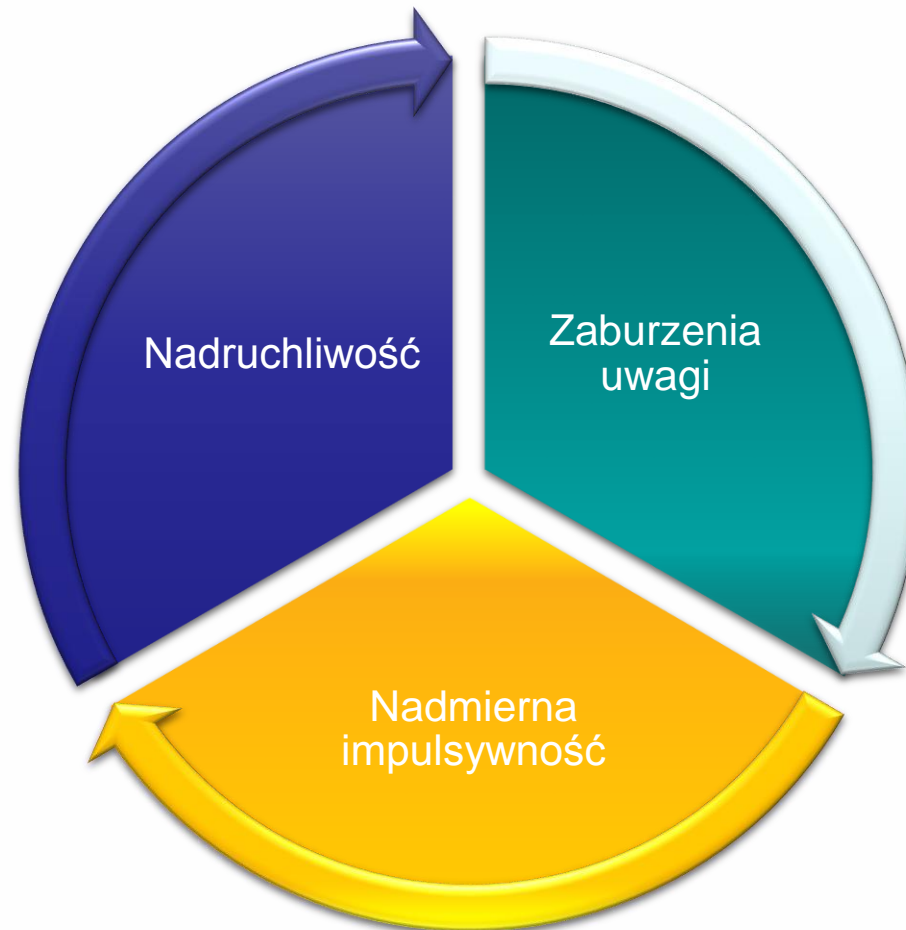
Często powodem skierowania dziecka na diagnozę nie jest ADHD, ale dodatkowe problemy

Po pierwsze skupiamy się na diagnozie.

Trzy podstawowe grupy objawów ADHD

V A Harpin The effect of ADHD on the life of an individual, their family, and community from preschool to adult life *Arch. Dis. Child.* 2005;90;2-7

> 13 lat

- Zaburzenia zachowania,
- Konflikt z prawem
- Uzależnienia
- Wyrzucenie ze szkoły
- Depresja , próby samobójcze

11 lat

- Problemy z nauką
- Trudne zachowania
- Złe relacje z rówieśnikami

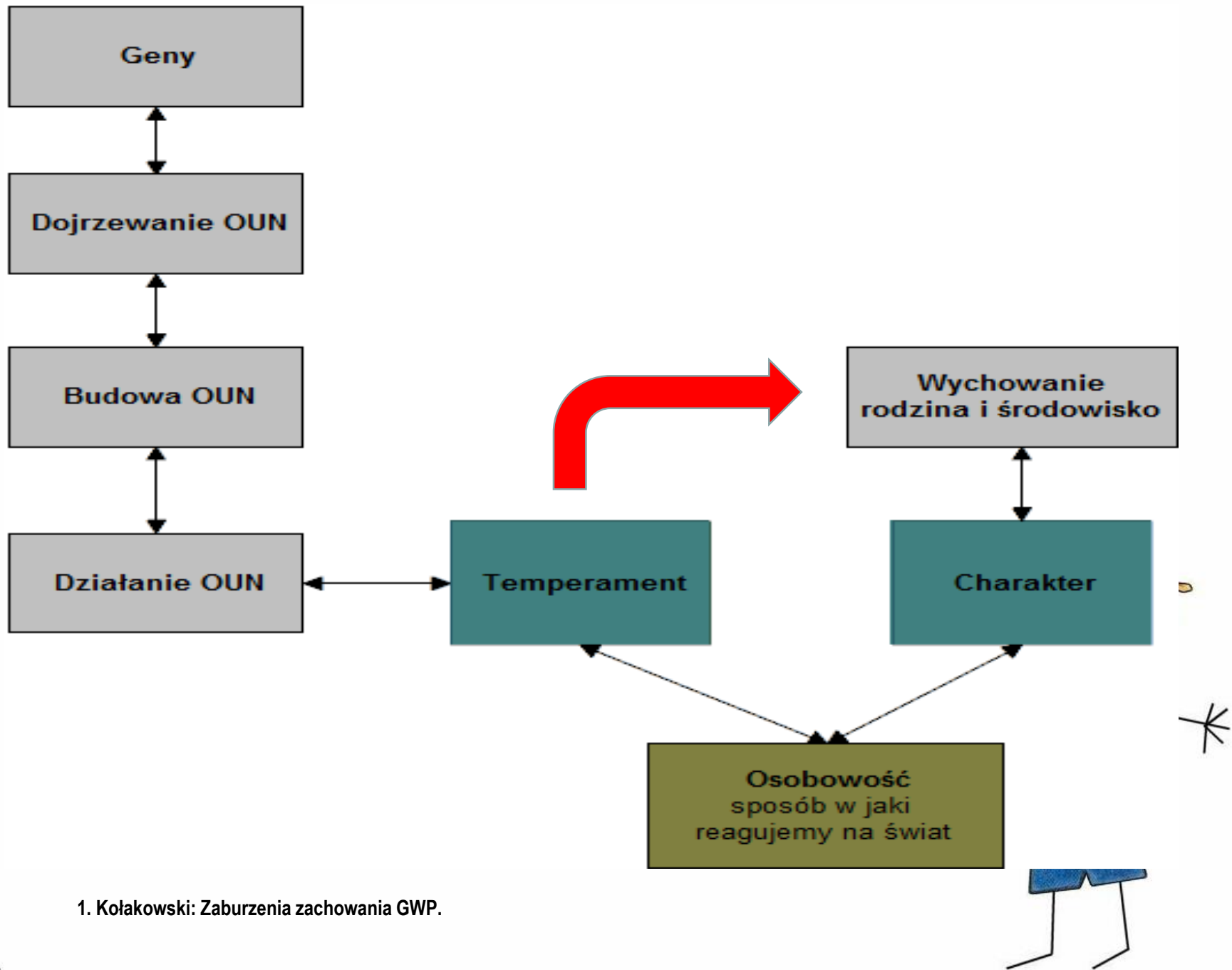
7 lat

- ADHD
- Niska samoocena

Po drugie myślimy o leczeniu i terapii

POROZMAWIAJMY O TYM,
CO DZIŚ ZROBIŁAŚ
DOBRCZE

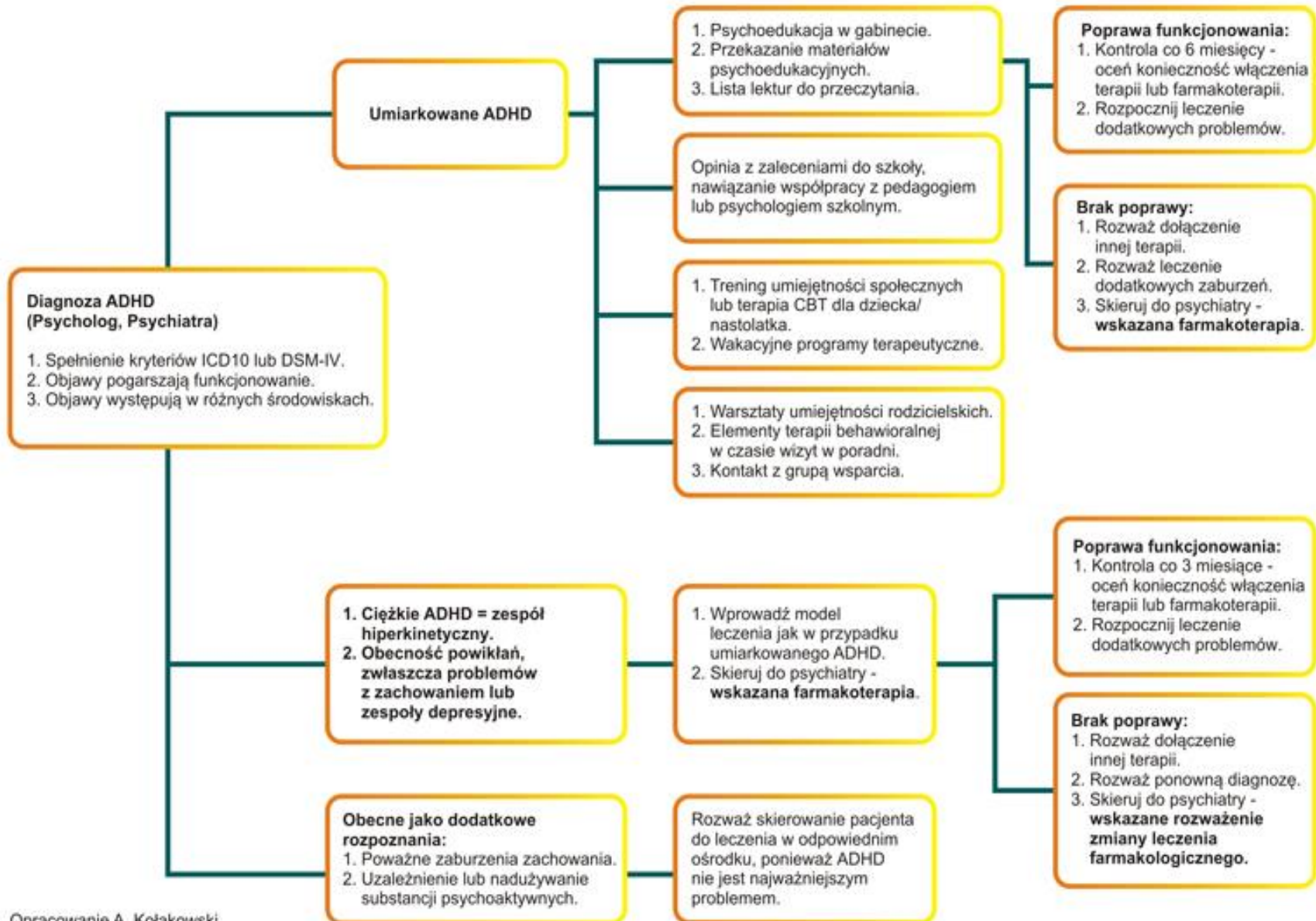

1. Kołakowski: Zaburzenia zachowania GWP.

Schemat diagnostyczny w rozpoznaniu ADHD

Wskazówki do przekazania zaraz po diagnozie

Materiały psychoedukacyjne, lista lektur

Informacje na temat warsztatów umiejętności rodzicielskich

Informacje o terapii dla dziecka

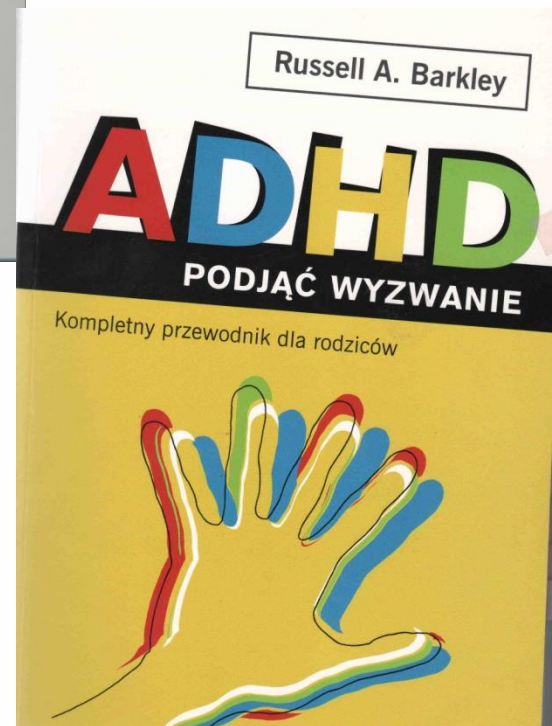
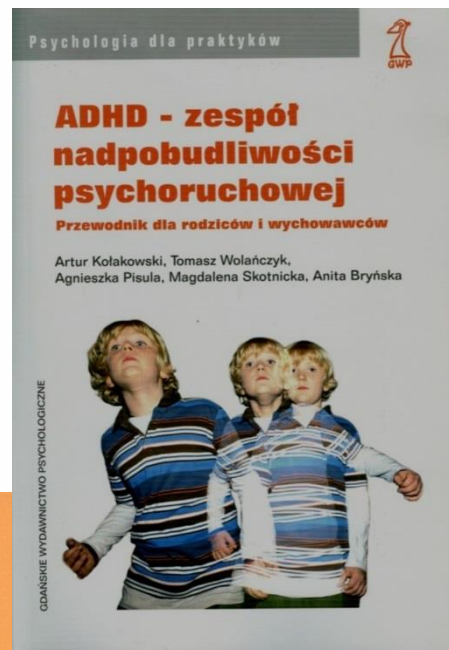
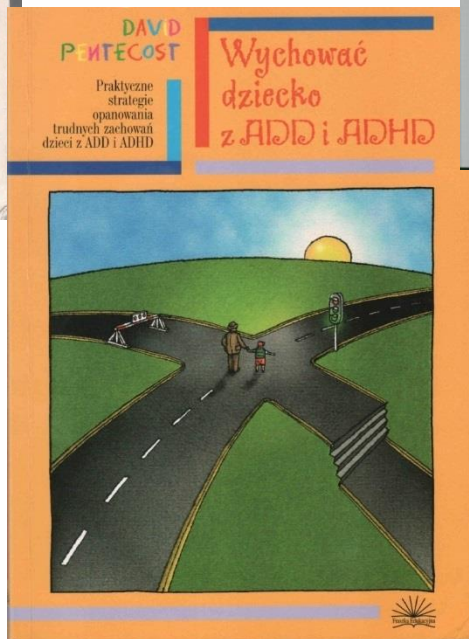
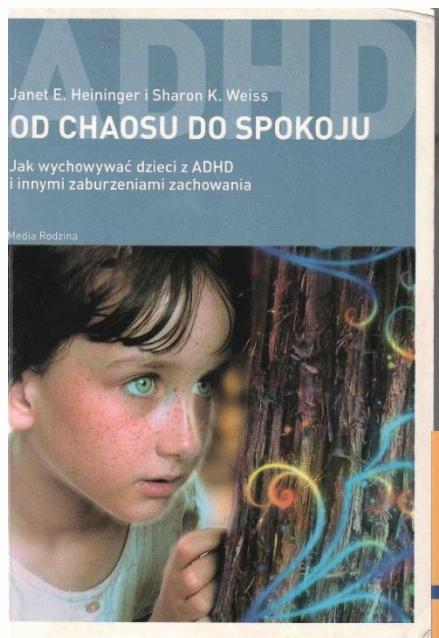
Informacje na temat miejsca i terminów spotkań grup wsparcia

Opinia lub orzeczenie do szkoły

Lista lektur

Kiedy lekarz i rodzice między innymi powinni rozważyć podanie leków:

1. Skrajne nasilenie ADHD
2. Wyraźne objawy zachowań opozycyjno – buntowniczych
3. Wyraźne objawy zaburzeń zachowania
4. Inne powikłania – np. depresja, niska samoocena
5. Nauka wypada znacznie poniżej możliwości z powodu objawów ADHD
6. Z powodu objawów ADHD odrabianie lekcji trwa od powrotu do domu do pójścia spać
7. Objawy ADHD powodują złe kontakty z rówieśnikami

•Diagnostic and Statistic Manual of Mental Disorders. Fourth Edition. Washington; American Psychiatric Association 1994, s. 78-85

•Practice Parameter of the Assessment and Treatment of Children and Adolescents with ADHD. J. Am. Child. Adolesc. Psychiatry 2007, 46(7)

•TAYLOR E., DOEPFNER M., SERGEANT J. I WSP.: EUROPEAN CLINICAL GUIDELINES FOR HIPERKINETIC DISORDER – FIRST UPGRADE. EUROPEAN CHILD & ADOLESCENT PSYCHIATRY 2004; SUPPL. 1.

•Stanowisko konsultanta krajowego w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży oraz konsultanta wojewódzkiego (województwo mazowieckie) dotyczące kompleksowego (obejmującego psychoterapię) leczenia zespołu nadpobudliwości psychoruchowej (ADHD) i zespołu hiperkinetycznego. Psychiatria i Psychoterapia Kliniczna 2010; 10: 59-60.

•WYTYCZNE NICE - WWW.NICE.ORG.UK/CG072QUICKREFGUIDE.

Kontynuowanie leczenia – ocena ryzyka powikłań i skuteczności wybranego postępowania

Leczenie terapeutyczne

- **Kontrola raz na 6 miesięcy**
- Czy są wskazania do rozpoczęcia dodatkowych oddziaływań terapeutycznych
- Czy są wskazania do włączenia farmakoterapii

Terapia + Leki

- **Kontrola raz na 2 - 3 miesiące**
- Czy dawka leku i jego czas działania są optymalnie dobrane do potrzeb pacjenta
- Czy są wskazania do rozpoczęcia dodatkowych oddziaływań terapeutycznych

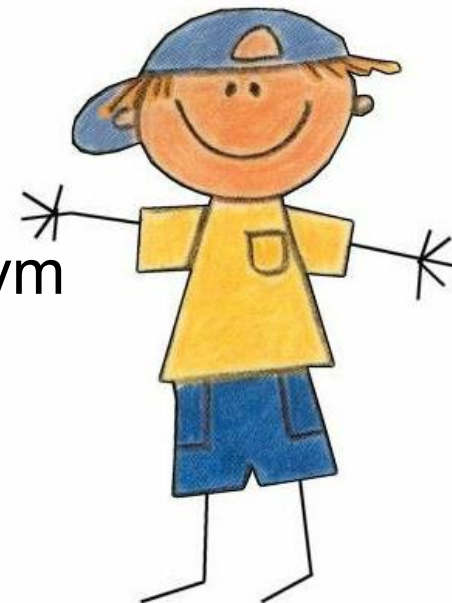

Diagnoza i leczenie są warunkiem koniecznym do uzyskania poprawy.

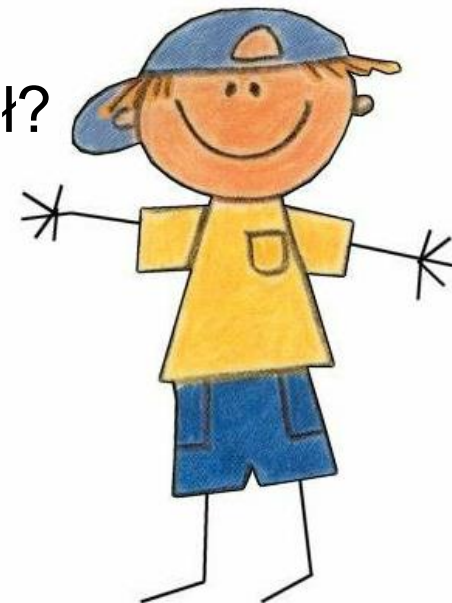
ADHD jest rozpoznaniem medycznym i psychologicznym.

- W praktyce oznacza to, że dziecko ze zdiagnozowanym zespołem nadpobudliwości psychoruchowej znajduje się w tej samej grupie, w której są uczniowie z cukrzycą, jeżdżący na wózkach inwalidzkich z powodu niesprawności ruchowej, słabo widzący czy mający problemy związane z dysleksją czy dysgrafią.
- Dziecko z ADHD ma trudności w szkole nie dlatego, że jest niegrzeczne, ale z powodu swoich **objawów**, które są czymś niezależnym od jego woli.

Ćwiczenie

- Spróbujemy wyobrazić sobie, że mamy dziecko z dużą wadą wzroku.
- Jednak z jakiegoś powodu nie rozpoznajemy u niego wady wzroku i nie kupujemy mu okularów.
- Uważamy, że wszystko w jego postępowaniu to złośliwość lub celowe złe zachowanie.
- Mija 10 lat...
- Jak nasz bohater będzie wtedy funkcjonował?

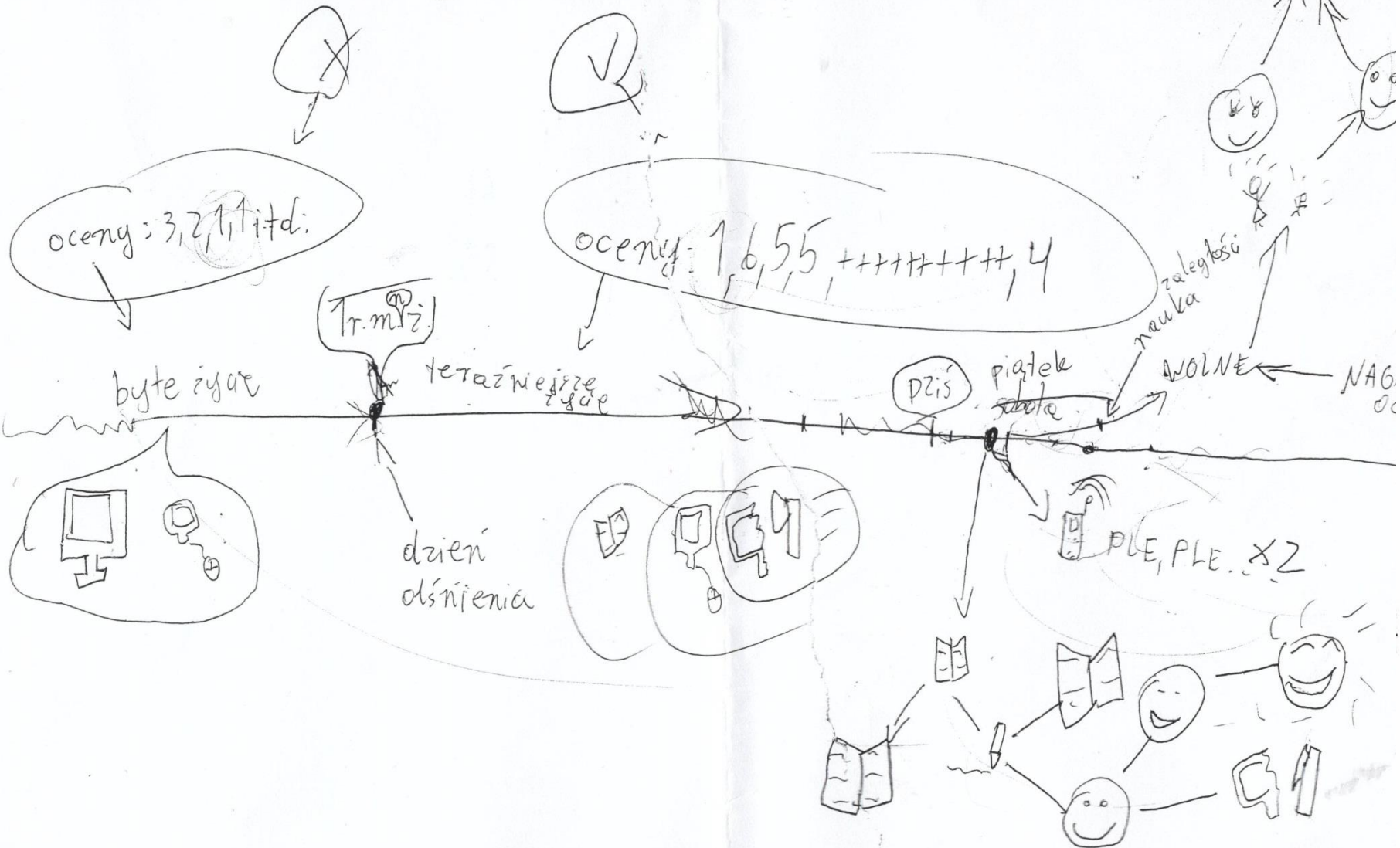

24.11.2011
czwartek

Jakub

● - ważny moment

Porównanie dawek – ta sama dawka, ale różnica czasu działania

Medikinet 5 mg

Medikinet CR 10 mg

Concerta 18 mg

Porównanie dawek – ta sama dawka, ale ten sam czas działania

Medikinet 5 mg

Medikinet 5 mg

Medikinet 5 mg

Medikinet CR 10 mg

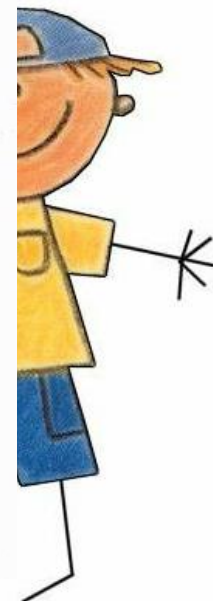
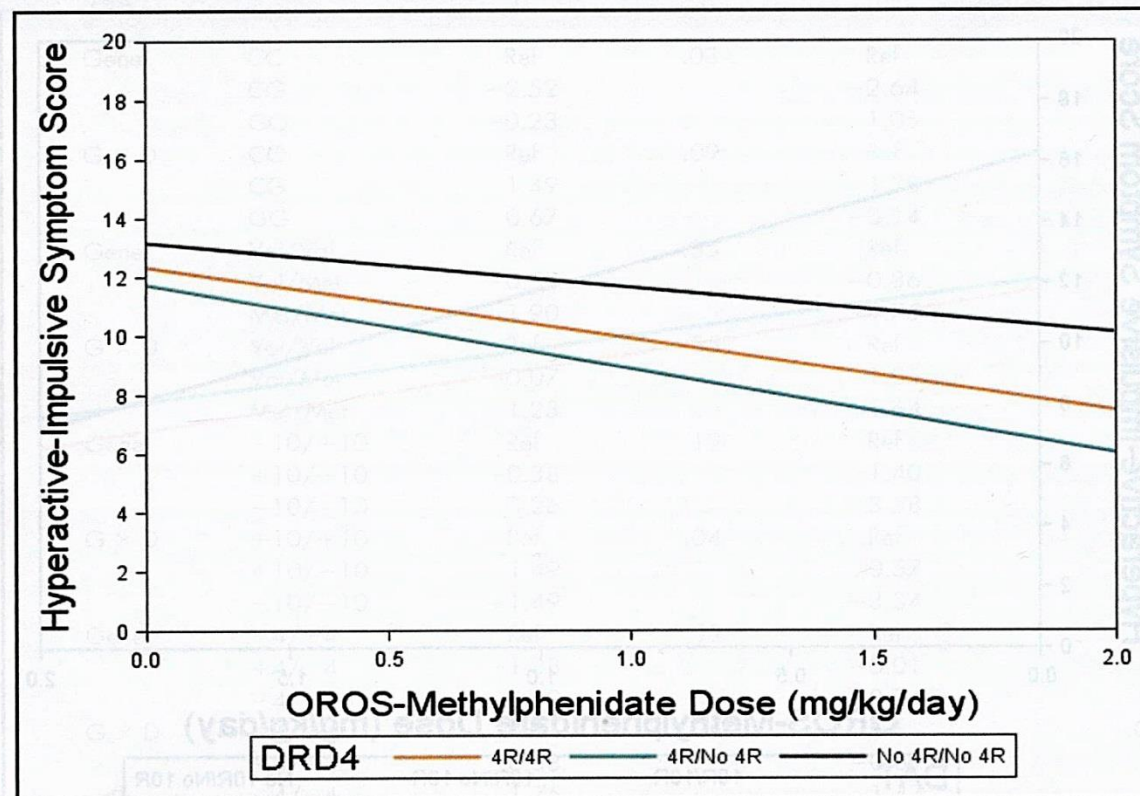
Medikinet 5 mg

Concerta 18 mg

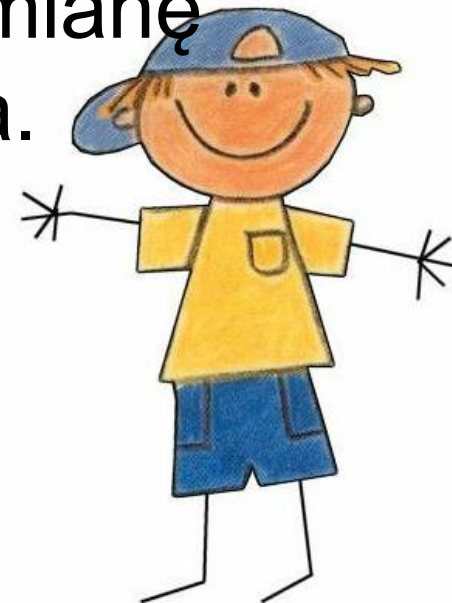
Froehlich i sp. Pharmacogenetic predictors of methylphenidate dose – response in ADHD. JACAAP 2011 50, 11 s.1129-1139

FIGURE 2 Dopamine receptor D₄ (DRD4) by dose effects on parent- and teacher-rated hyperactive-impulsive scores. Note: Participants with no copies of the 4-repeat (4R) allele showed less decreases in symptoms as the methylphenidate dose increased compared with 4R carriers. The 0-mg/kg⁻¹/d⁻¹ dose corresponds to the placebo condition. OROS = osmotic-release oral system.

Zmiany?

- **NICE** - Attention deficit hyperactivity disorder - Evidence Update July 2013 (www.nice.gov.)
- Opisuje kilka wniosków z badań lub metaanaliz, ale bez wpływu na zmianę wytycznych dotyczących leczenia.

NICE 2013 - Podsumowanie

- Leczenie farmakologiczne ADHD może dawać długotrwałe korzyści w wielu sferach funkcjonowania dziecka, ale osiągnięcie całkowicie bezproblemowego funkcjonowania jest rzadko osiąganane.

NICE 2013 - Podsumowanie

- Nastolatki tym bardziej czują się stygmatyzowane rozpoznaniem ADHD im mniej zrozumienia dla ich problemów znajdują u lekarzy i psychologów.

NICE 2013 - Podsumowanie

- Niektóre dzieci z ADHD mogą odnosić korzyści z leczenia dietetycznego - suplementacja nienasyconymi kwasami tłuszczowymi, eliminacja z diety niektórych dodatków (konserwanty, barwniki), ale efekt takiego postępowania jest niewielki i wymaga potwierdzenia w dalszych badaniach.
- Brak dostatecznych danych do zmiany wytycznych

NICE 2013 - Podsumowanie

- Prowadzenie treningów umiejętności rodzicielski daje widoczne korzyści związane z funkcjonowaniem w domu, ale w niewielkim stopniu wpływa na objawy ADHD i zachowanie dziecka w innych środowiskach.

NICE 2013 - Podsumowanie

- Uczenie dzieci z ADHD schematów działania i strategii związanych z codziennymi zadaniami może poprawić ich funkcjonowanie np. w szkole.

NICE 2013 - Podsumowanie

- Stosowanie przez nauczycieli interwencji terapeutycznych (behawioralnych) w stosunku do wszystkich dzieci w klasie, których celem jest zapobieganie odrzucenia dziecka z ADHD i włączanie go w grupę rówieśników może przynieść znaczne korzyści.

NICE 2013 - Podsumowanie

- Leczenie farmakologiczne dzieci z ADHD poprawia ich szkolne funkcjonowanie (w ocenie dorosłych), ale jego bezpośredni wpływ na osiągnięcia akademickie nie jest już tak jasny.

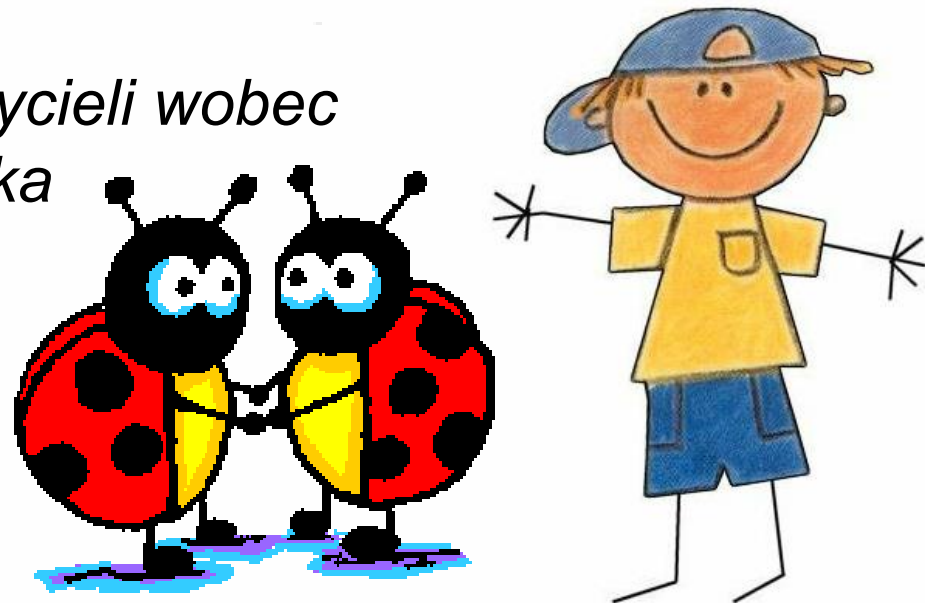
NICE 2013 - Podsumowanie

- W przypadku dorosłych z ADHD lepsze wyniki leczenia daje łączenie farmakoterapii (metylofenidat) i terapii behawioralno poznawczej.

Pułapki prawidłowego leczenia ADHD

1. *Przewlekłość zaburzenia*
2. *Powikłania*
3. *Kiedy dziecko ma objawy, a kiedy „strzela focha”?*
4. *Konieczność wprowadzenia terapii w różne środowiska dziecka.*
5. *Nastolatek*
6. *Postawa rodziców i nauczycieli wobec przewlekłej choroby dziecka*
7. *Szkoła*
8. *„Odszkołowanie terapii”*
9. *Życie poza diagnozą.*

1. Leczenie przewlekłego zaburzenia

Zmienia się cel leczenia

- Nie jest nim wyleczenie pacjenta, ale jego jak najlepsze funkcjonowanie, podobne do rówieśników oraz chronienie go przed pojawianiem się powikłań.

Leczenie przewlekłego zaburzenia

Zmienia się czas leczenia.

- W przypadku chorób przewlekłe wpływających na funkcjonowanie pacjenta i których objawów nie możemy zlikwidować (typowym modelem takiej choroby może być np. cukrzyca I typu) leczenie musi być kontynuowane praktycznie przez cały czas.

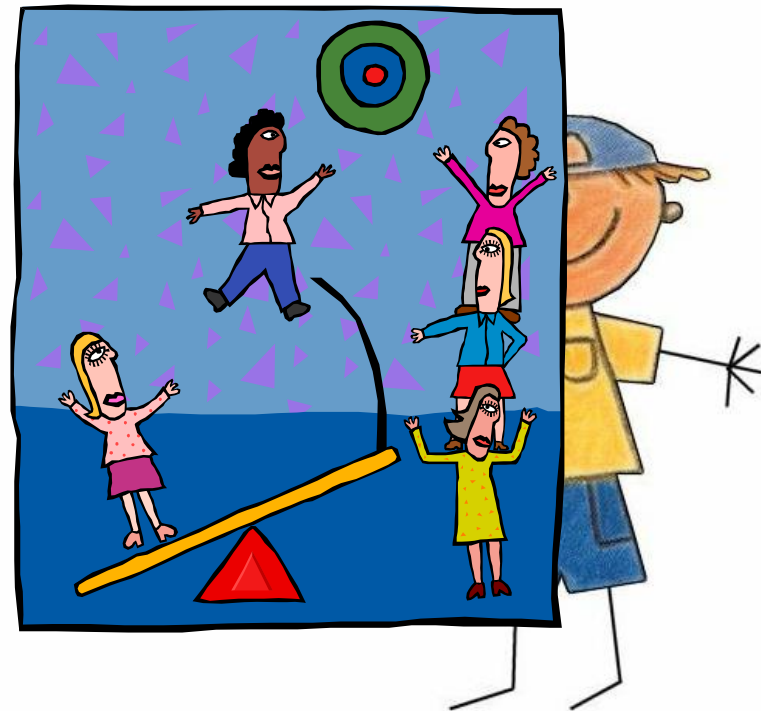
Leczenie przewlekłego zaburzenia

- Pacjent, jego rodzice, psycholog czy lekarz muszą mieć świadomość, że w momencie wycofania terapii (farmakoterapii, psychoterapii) objawy zazwyczaj powracają, powodując pogorszenie funkcjonowania oraz możliwość pojawiania się powikłań.

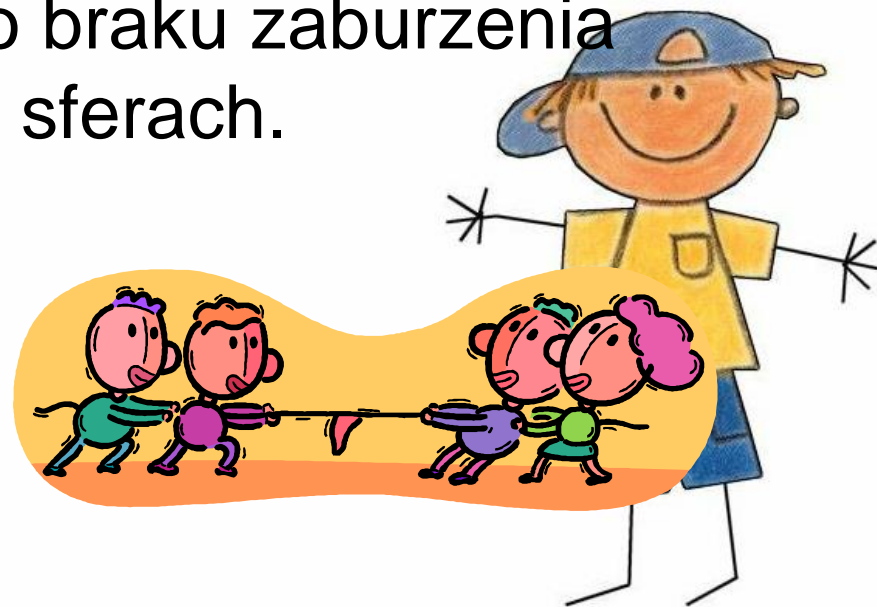
Practice Parameters for Use of Stimulans Medications in the Treatment of Children, Adolescent and Adults. J. Am. Acad. Adolesc. Psychiatry 41:2 2002

- Korzyści ze stosowania leków psychostymulujących utrzymują się tak długo, jak leki te są stosowane.

Practice Parameters for Use of Stimulans Medications in the Treatment of Children, Adolescent and Adults. J. Am. Acad. Adolesc. Psychiatry 41:2 2002

- Dzieci z ADHD z przewagą zaburzeń uwagi czy wręcz izolowanymi zaburzeniami uwagi (ADD) u których występują poważne problemy z nauką, odrabianiem lekcji itp. wywołane kłopotami z koncentracją powinny być leczone farmakologicznie pomimo braku zaburzenia funkcjonowania w innych sferach.

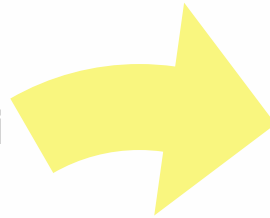

2. Powikłania ADHD

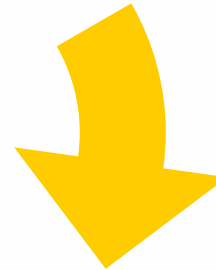

Główne grupy problemów u dziecka z ADHD

**Złe relacje z rówieśnikami
Odrzucenie społeczne**

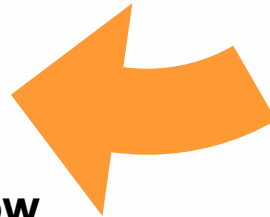
**Objawy osiowe:
Zaburzenia uwagi
Nadruchliwość
Nadmierna impulsywność**

**Funkcjonowanie szkolne
znacznie poniżej
możliwości
powiększając się zaległości**

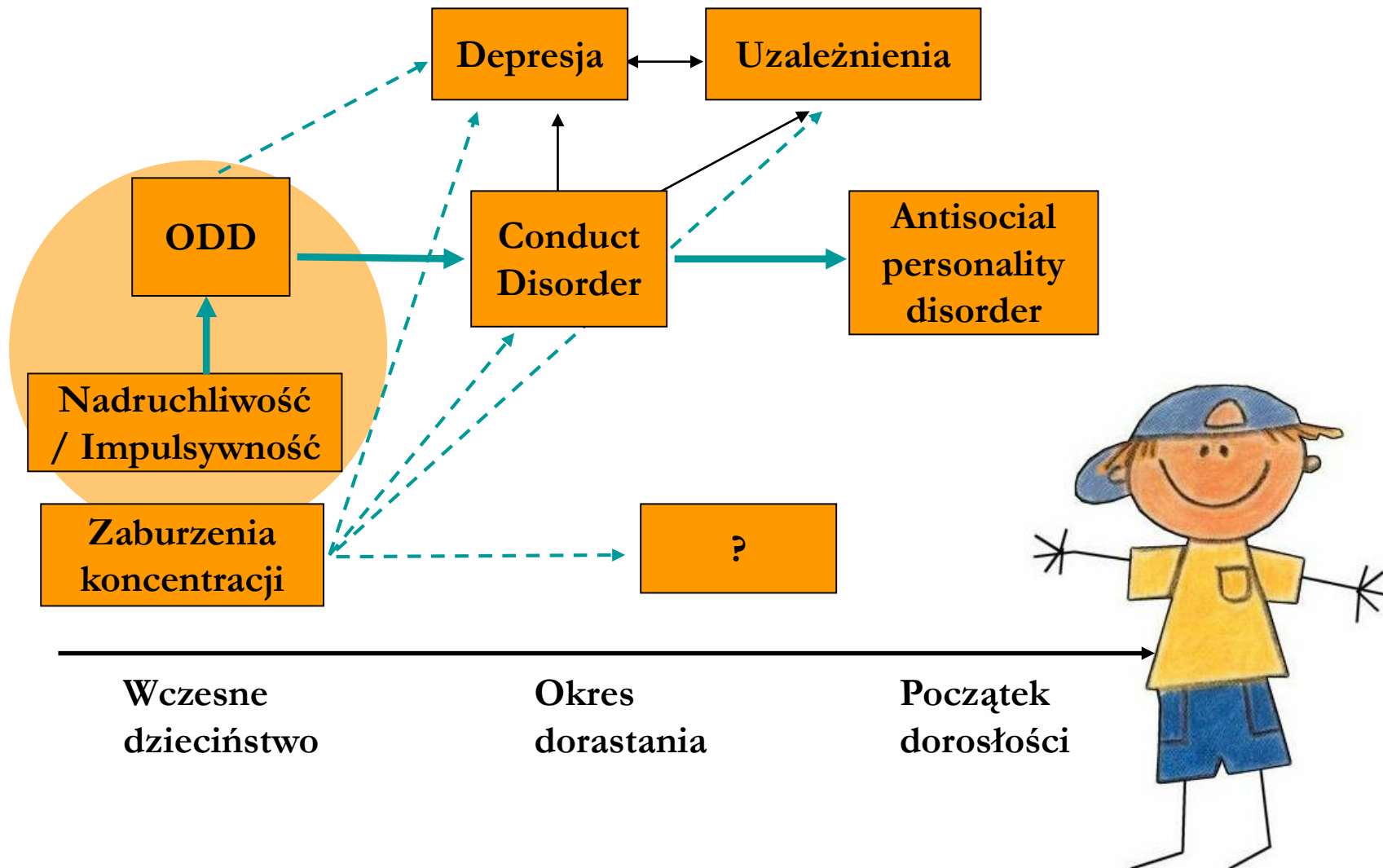

**Zaburzone relacje rodzinne
Maltretowanie fizyczne
(bezsilność)
Maltretowanie psychiczne
(brak akceptacji)**

Większe ryzyko rozvodu rodziców

Model zaburzeń zachowania oraz zaburzeń współistniejących wg Loebera i wsp. (2000) modyfikacja I

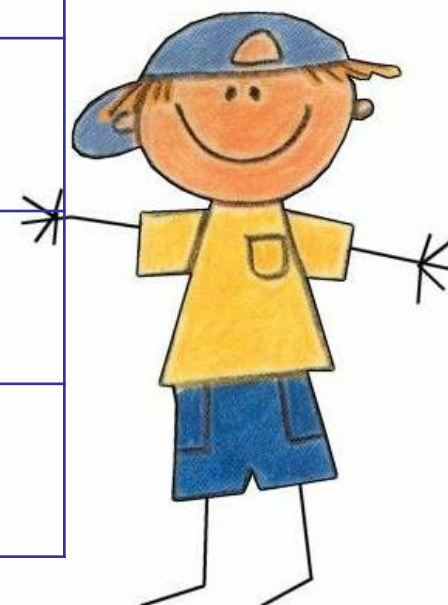

3. Kiedy dziecko ma objawy, a kiedy „strzela focha”?

Objawy vs. celowe zachowania

Dzień tygodnia	Objaw ADHD	Niepożądane zachowanie
Przykłady	Po kilku powtórzeniach reaguje na polecenie.	Za każdym razem wchodzi w dyskusję, negocjuje.
	Jeśli wie, jakie są zadane lekcje z pomocą robi je.	Stara się przeforsować swoje warunki w każdej sprawie.
Poniedziałek		

Wybór metody pracy w zależności od zakwalifikowania trudnego zachowania

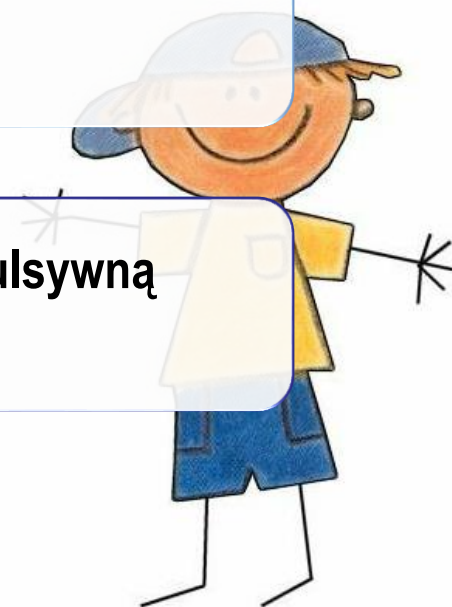
- Leczenie podstawowego rozpoznania
- Budowanie pozytywnej atmosfery / reparenting
- Chwalenie

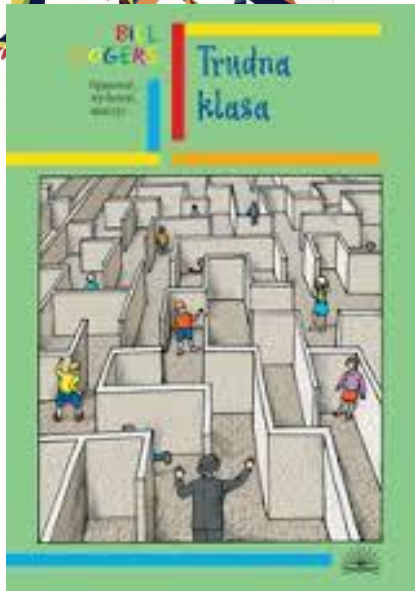
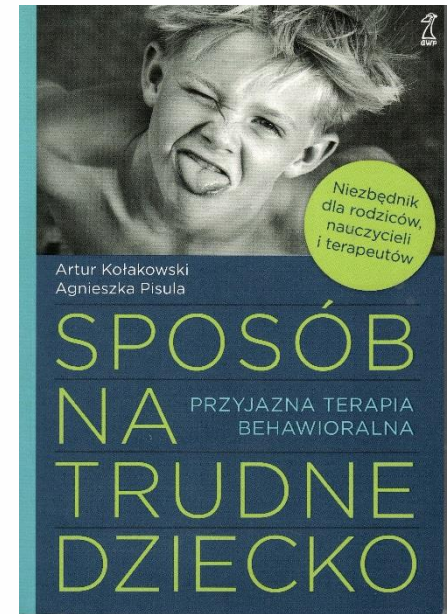
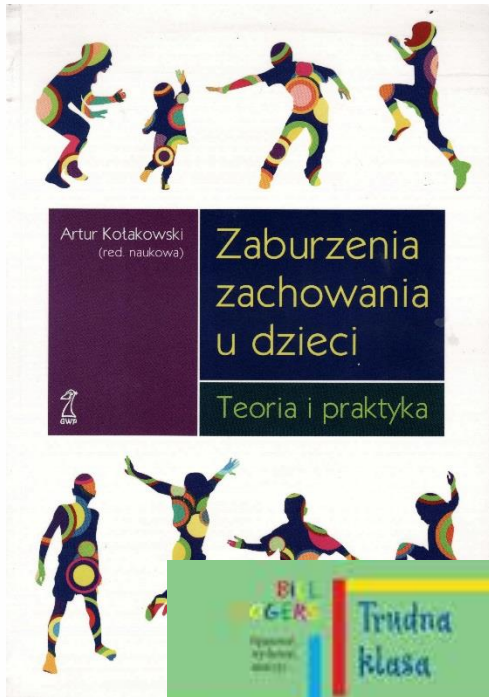
- Zasady i konsekwencje
- Pochwały, nagrody

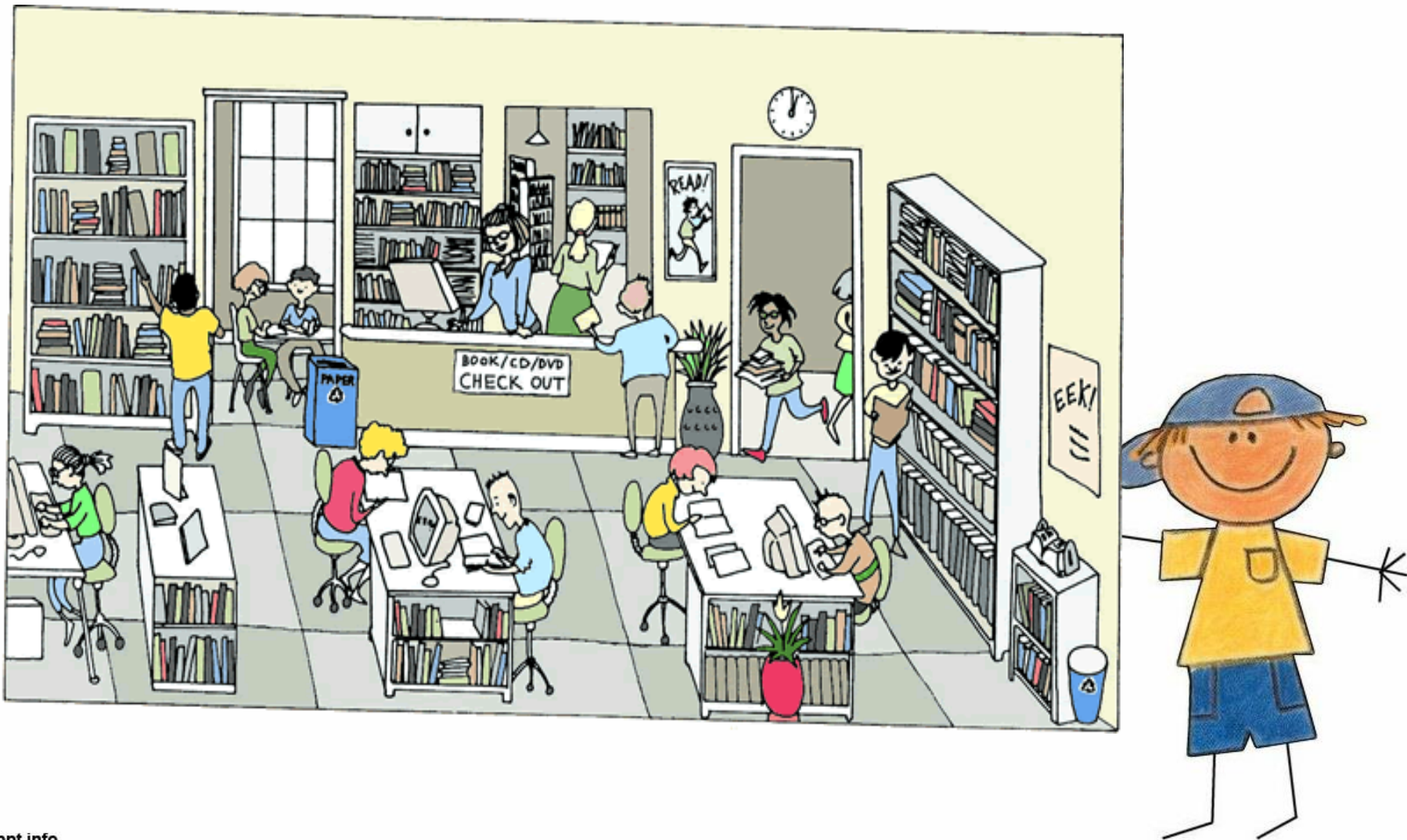
- Strategie radzenia sobie z agresją impulsywną
- Trening zastępowania agresji

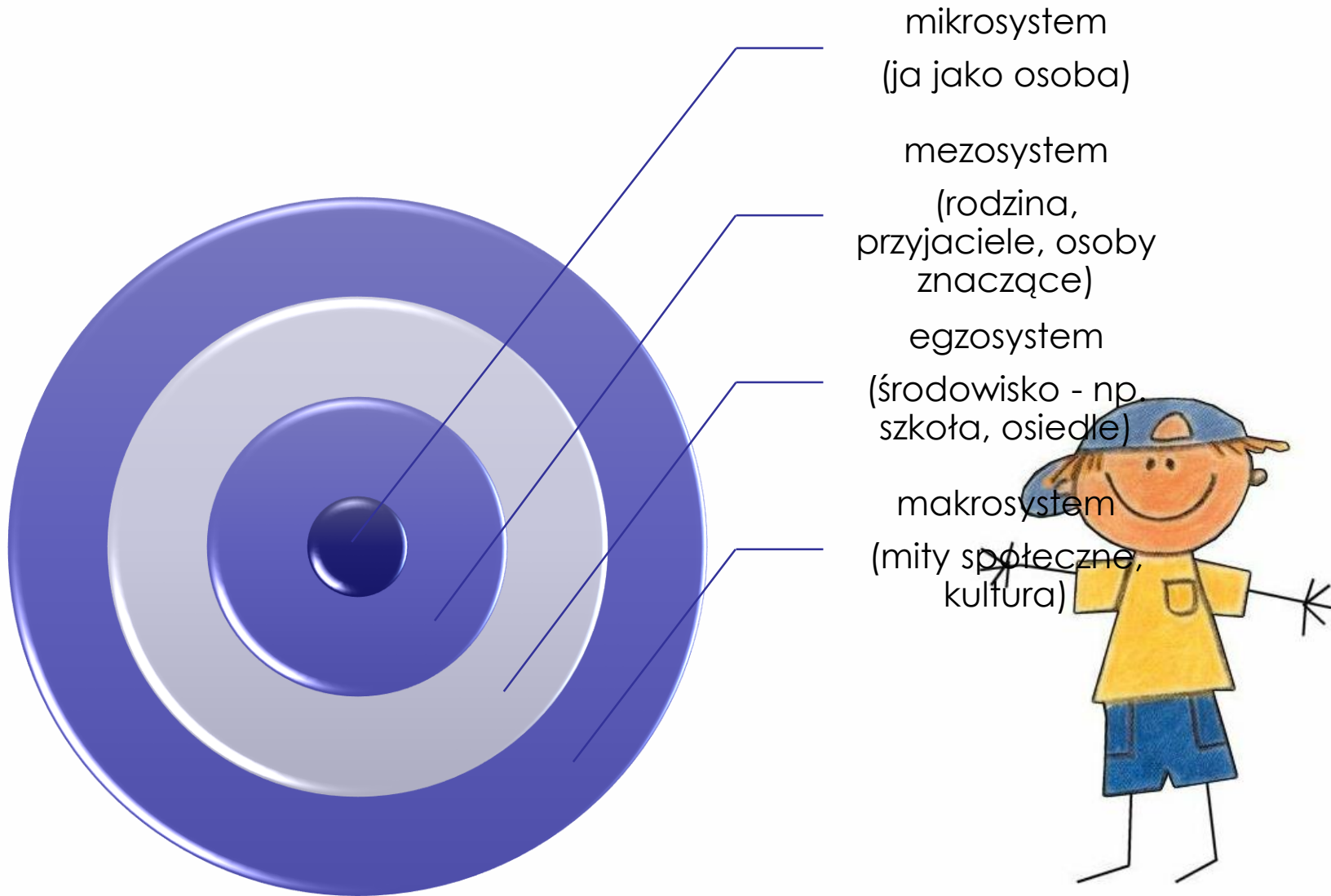
Polecane lektury

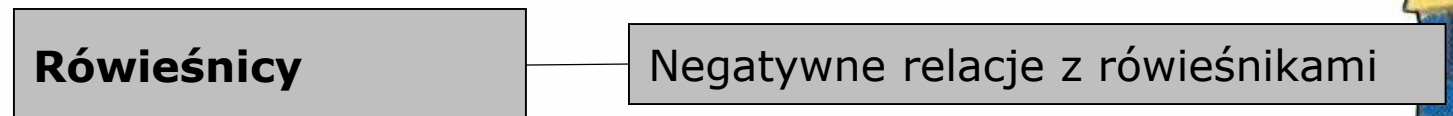
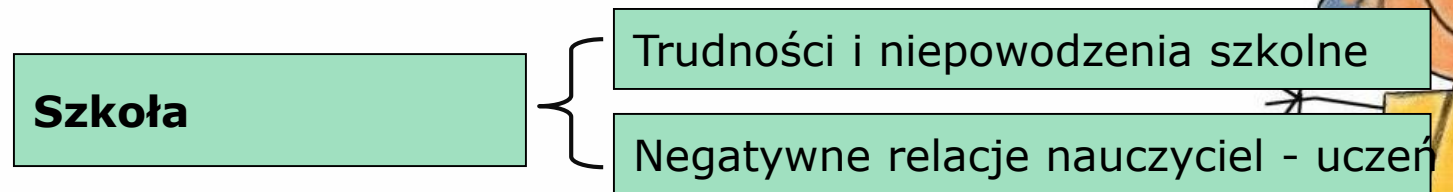
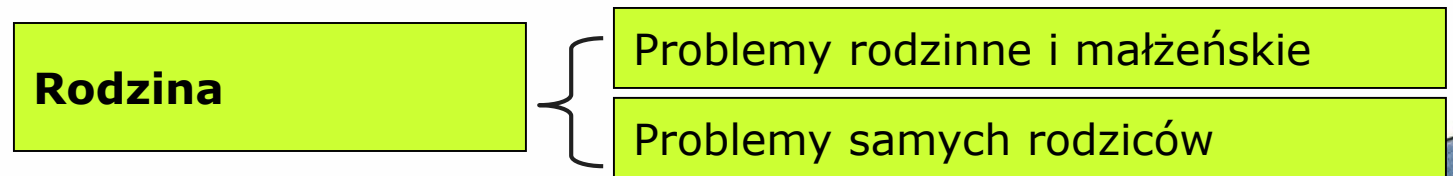
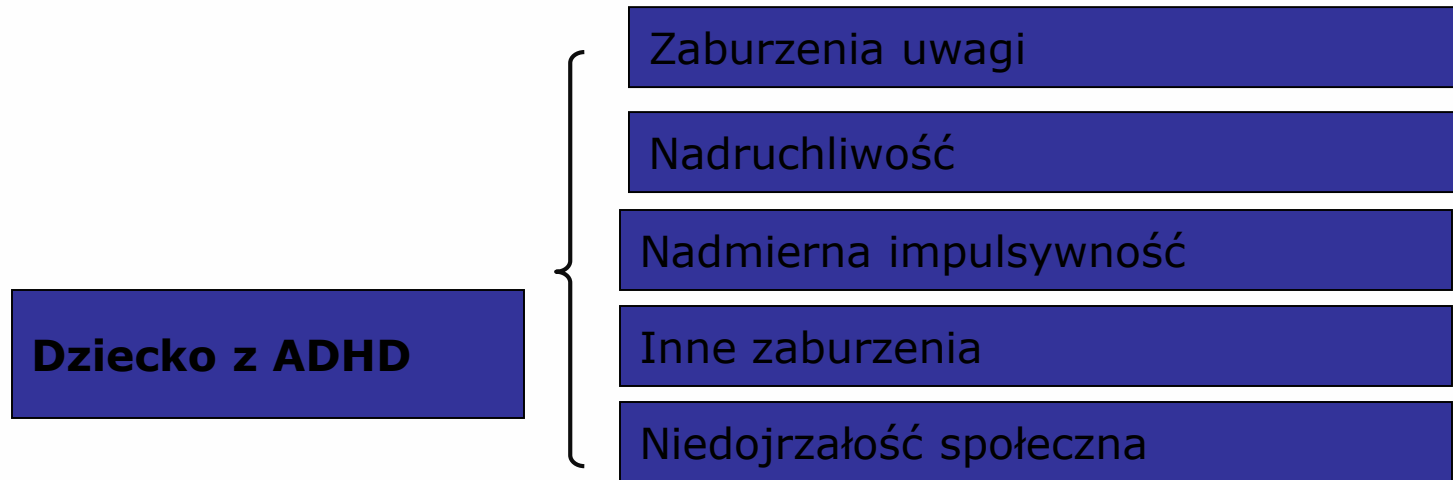
4. Konieczność wprowadzenia terapii w różne środowiska dziecka

Ekosytemy funkcjonowania dziecka

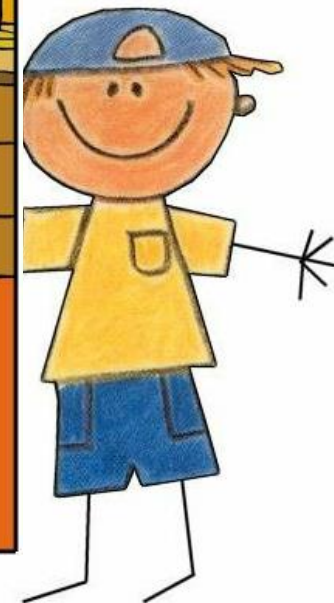
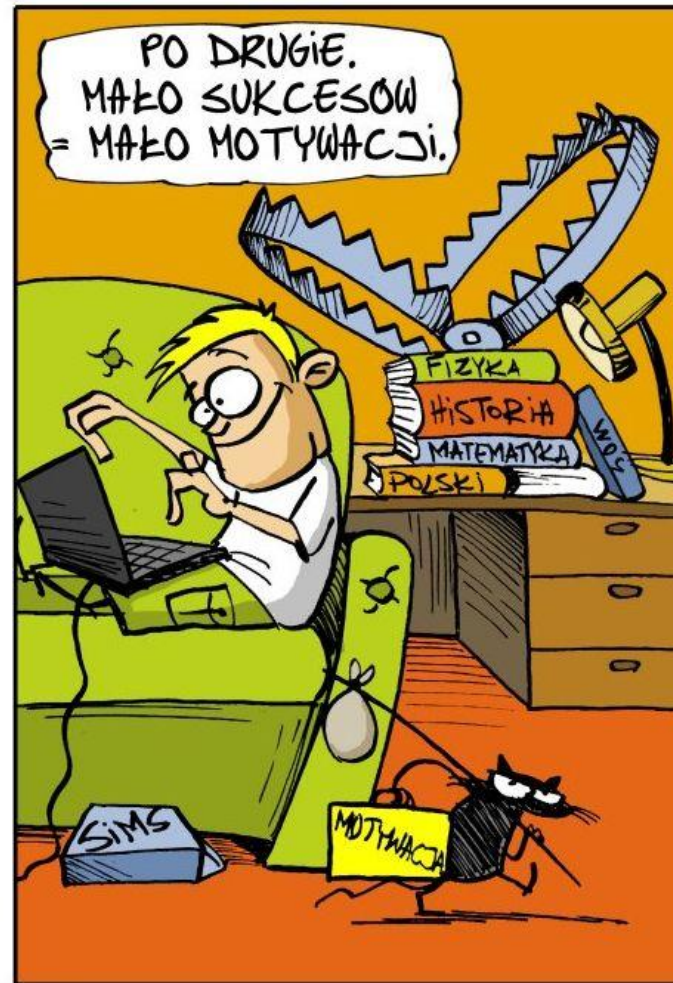
Terapia ADHD – obszary problemowe

5. *Nastolatek*

Nastolatki to także brak motywacji

z: Psychologia motywacji, GWP

PRAKTYCZNE ZASTOSOWANIA 13.1

Określenie własnej motywacji do odnoszenia sukcesu

Zamieszczam poniższe, przykładowe pozycje, aby pomóc czytelnikowi stwierdzić, którą z trzech podstawowych orientacji reprezentuje. Przy każdej z poniżej zamieszczonych pozycji należy postawić cyfrę od 1 do 5. 1 oznacza, że dana pozycja zupełnie się do Ciebie nie odnosi, 5 natomiast, że bardzo do Ciebie pasuje. Dodaj punkty i sprawdź, która orientacja osiągnęła najwyższy wynik. Ona właśnie określa twój stosunek do sukcesu.

Dążenie do mistrzostwa (doskonalenie się)

- Jest dla mnie bardzo ważne, aby w pełni rozumieć to, czym się zajmuję (na przykład treść zajęć, na które uczęszczam).

- Kiedy coś mnie zainteresuje, lubię wiedzieć wszystko, co się z tym wiąże.

Dążenie do wykazania się

- Jest dla mnie bardzo ważne, by wypadać lepiej niż inni.
- Kieruje mną pragnienie, by wypadać lepiej niż inni.

Unikanie wykazania się

- Często się boję, że nie poddam zadaniu, którego się podejmuję.
- Kiedy zabieram się do jakiejś pracy, często nurtuje mnie myśl: „A co będzie, jeśli zrobię to źle?”.

Brak wiary w możliwości = unikanie porażek

TABELA 13.1

Sformułowana przez Dweck i Leggetta teoria związku między ukrytymi teoriami inteligencji a wzorcami zachowania świadczącego o poczuciu bezradności i świadczącego o dążeniu do mistrzostwa

Teoria inteligencji	Stosunek do celu	Postrzegany poziom własnych zdolności (w danym momencie)	Wzorzec zachowania
Teoria stałości (poziom inteligencji jest niezmienny)	Nastawienie na wykonanie zadania; celem jest uzyskanie pozytywnej oceny swoich kompetencji i uniknięcie oceny negatywnej.	Wysoki	Doskonalenie się; jednostka podejmuje wyzwanie i wytrwale je realizuje.
		Niski	Bezradność; jednostka unika wyzwań i brakuje jej wytrwałości.
Teoria wzrostu (poziom inteligencji można zmienić)	Nastawienie na proces uczenia się; celem jest zwiększanie kompetencji.	Wysoki lub niski	Doskonalenie się; jednostka podejmuje wyzwanie wymagające uczenia się i wytrwale je realizuje.

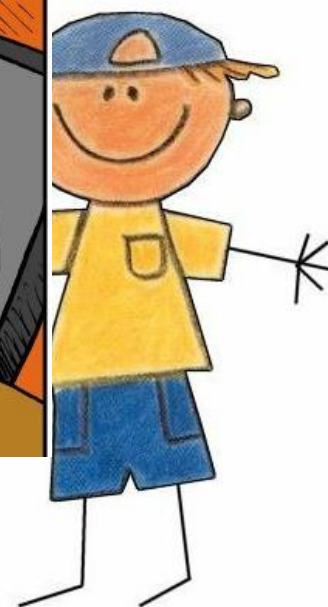
Źródło: Dweck, C. S., Leggett, E. L. (1988). A Social-Cognitive Approach to Motivation and Personality. *Psychological Review*, 95, 256–273. Copyright © 1988 by the American Psychological Association. Przedruk za zgodą.

Przejawy unikania porażki

- **nieudzielanie się** - nieuczestniczenie w zajęciach
- **wysiłek pozorowany** - zamiast dążyć do osiągnięcia sukcesu skupiamy się na unikaniu kary
- **zwlekanie** - odkładanie na ostatnią chwilę, pozwala wytłumaczyć porażkę brakiem czasu
- **zawyżona poprzeczka** - nadmierne aspiracje, prowadzą do „gwarantowanej porażki; lęk przed wysiłkiem, zaniechanie nauki
- **szkolna pięta Achillesa** - strach przed odpuszczonymi egzaminami nie podważa osobistego poczucia wartości tak bardzo jak przyznanie się przed samym sobą do niezdolności osiągnięcia dobrych wyników.

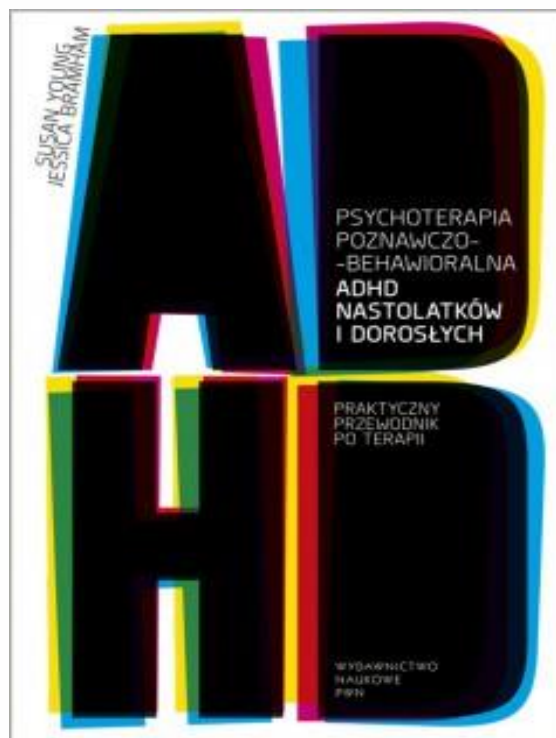
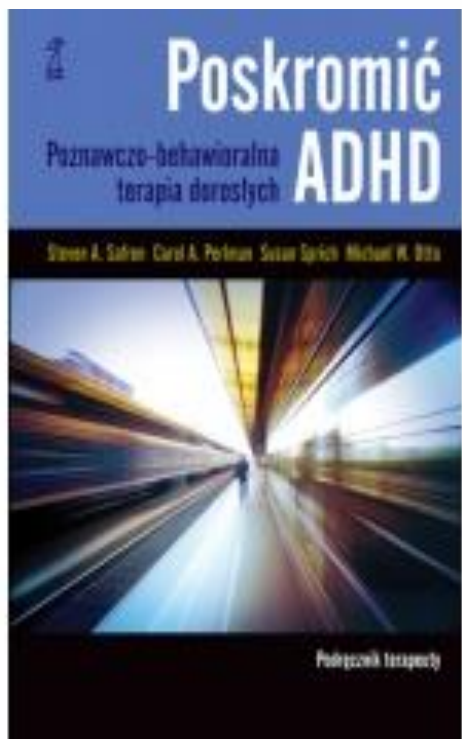

Terapia poznawczo behawioralna ADHD

6. Postawa rodziców i nauczycieli wobec przewlekłej choroby dziecka

Postawa rodziców i nauczycieli wobec przewlekłej choroby dziecka

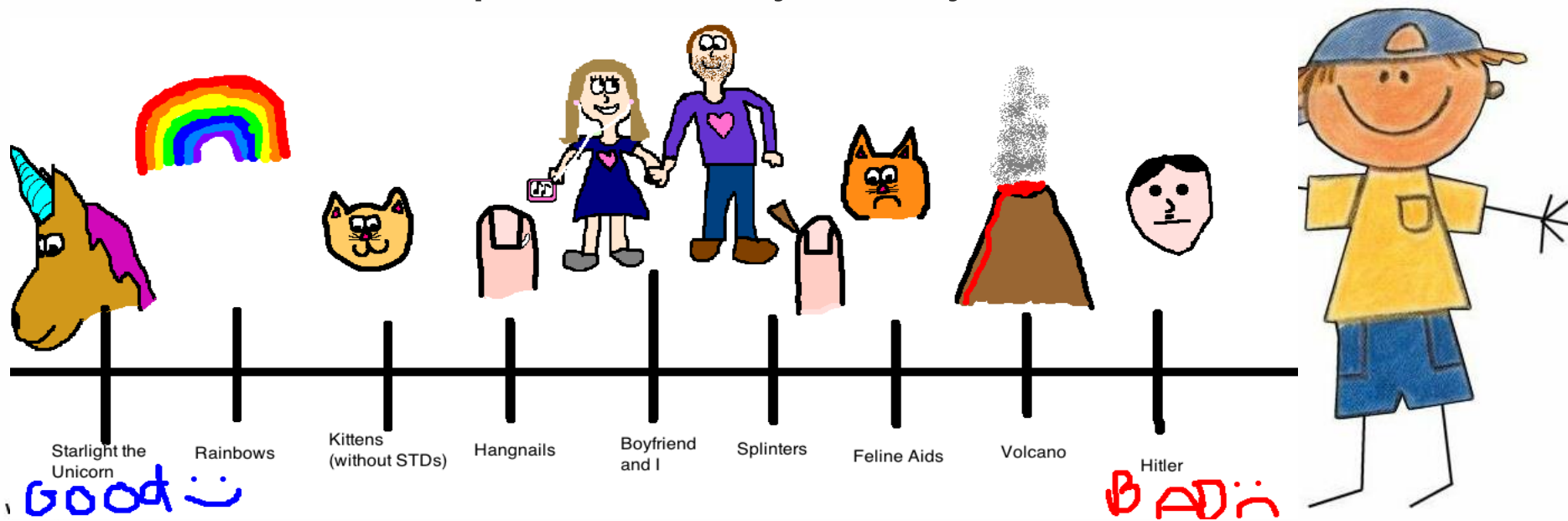
- Warto zastanowić się jak można reagować na to że dziecko miesiącami i latami ma objawy ADHD.

Czym są relacje?

- Dzięki relacjom:
  - kształtuje się nasze poczucie własnej wartości,
  - rozwija się osobowość,
  - zachodzi proces socjalizacji

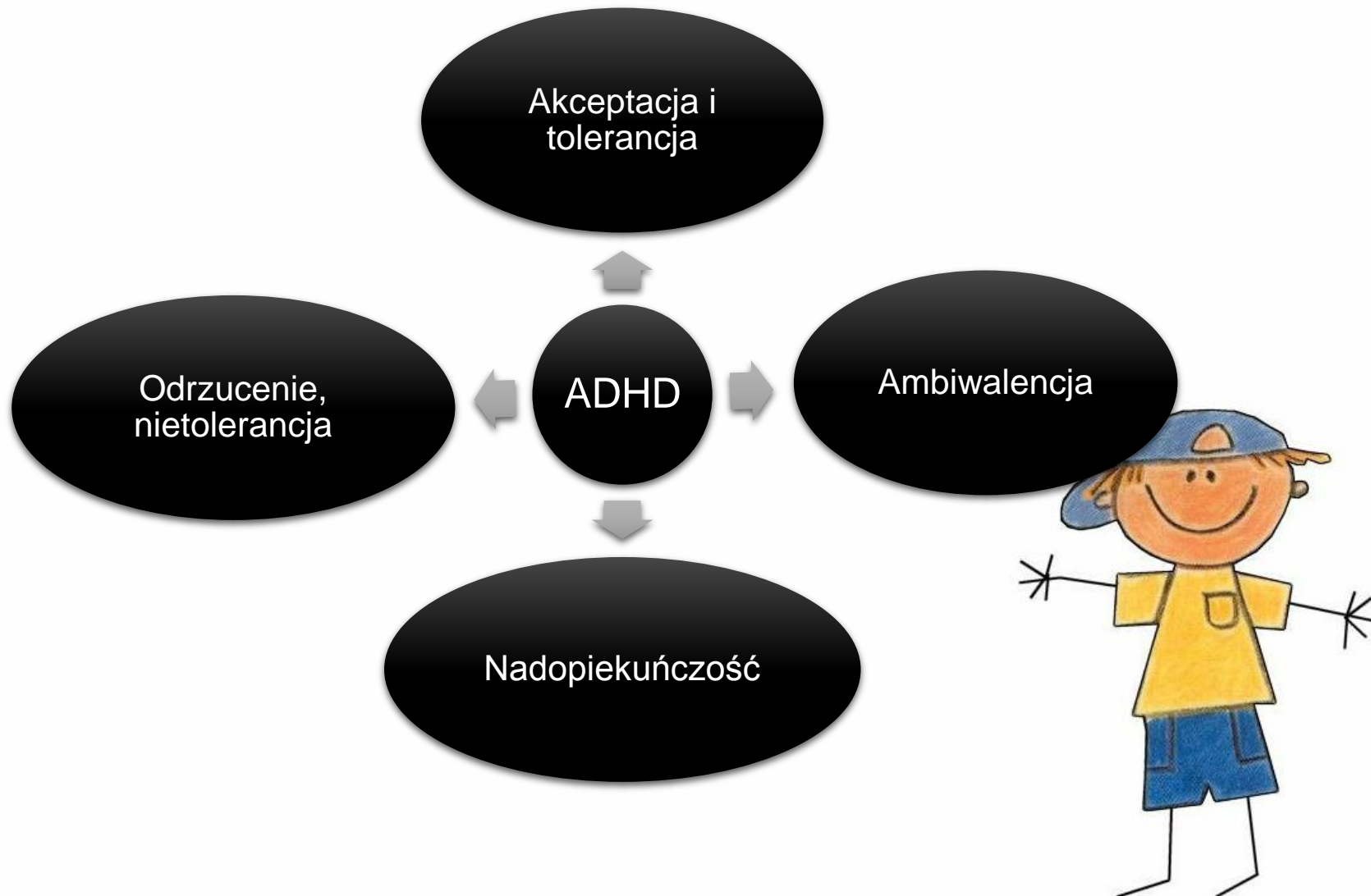

O znaczeniu relacji w rodzinie

- Dobre relacje między rodzicami wpływają pozytywnie na dorastanie dzieci.
- **Wbrew pozorom, nawet niewielki konflikt może zakłócić poczucie bezpieczeństwa u dzieci.**

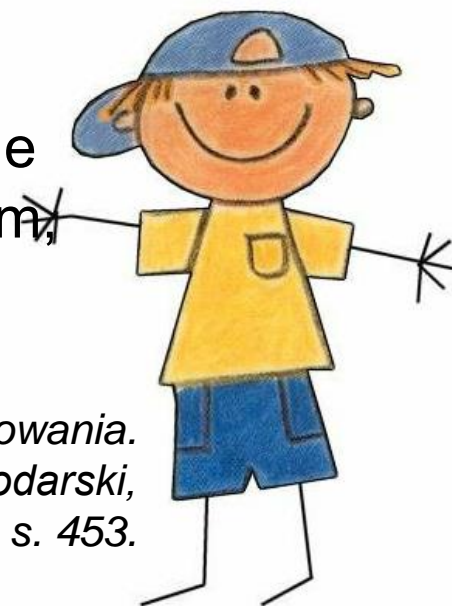
Postawy wobec choroby przewlekłej

Akceptacja – definicja wg Przetacznikowej

- **Akceptacja** to najważniejsza z pozytywnych postaw, a jej przeciwieństwem jest odrzucenie
- „**Akceptacja to przyjmowanie drugiego człowieka (dziecka) w zasadzie takim, jakim ono jest, ze wszystkimi jego zaletami i wadami**”.
- Nie oznacza to jednak, że bezkrytycznie przyjmujemy wszystkie zachowania ludzi. Powinniśmy zawsze reagować, kiedy ktoś narusza godność drugiego człowieka, łamie obowiązujące prawo czy ustalone zasady. Innymi słowy akceptujemy człowieka takim, jakim jest, jednakże nie akceptujemy jego negatywnych zachowań.

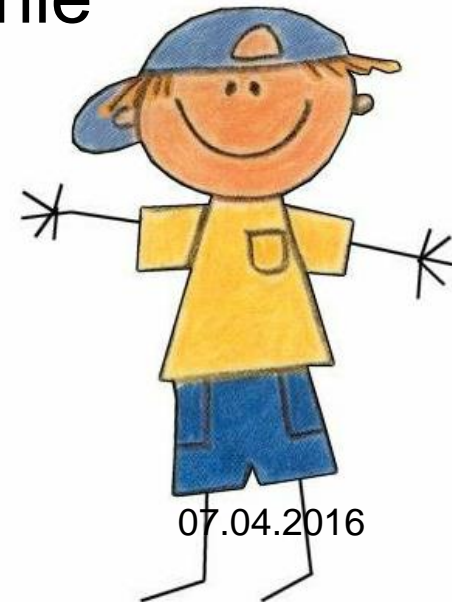
*Przetacznikowa, M. (1986). Psychologia wychowania.
W: M. Przetacznikowa, Z. Włodarski,
Psychologia wychowawcza, Warszawa: PWN, s. 453.*

Teoria więzi

1. Poczucie bezpieczeństwa
2. Akceptacja i docenienie emocji
3. Rozsądne stawianie granic.

07.04.2016

Budowanie prawidłowej więzi z dzieckiem:

- Dziecko czuje się zachęcane, zmotywowane, doceniane,
- Czuje się akceptowane takie jakie jest,
- W trudnych sytuacjach wie, że ma się do kogo zwrócić,
- Nie musi ukrywać swoich uczuć i emocji,
- Podczas przeżywania silnych emocji wie, że nie jest samo, że ma osobę która pomoże mu przejść przez wszelkie trudności,
- Jest osoba, która doradzi, nie krytykuje za pomyłki,
- Dziecko czuje się ważne i akceptowane, przez osoby mu szczególnie bliskie.

Budowanie nieprawidłowej więzi

- Rodzic nie odpowiada na potrzeby dziecka
- Nie reaguje na nie emocjonalnie (brak ciepła)
- Nie okazuje uczuć lub robi to w sposób chaotyczny i nie adekwatny
- Nie docenia sukcesów

Błędy rodzicielskie

„Kocham cię tylko wtedy gdy jesteś posłuszny”

„Jak się złościysz jesteś okropny”

„Kocham cię za to co robisz, a nie jaki jesteś”

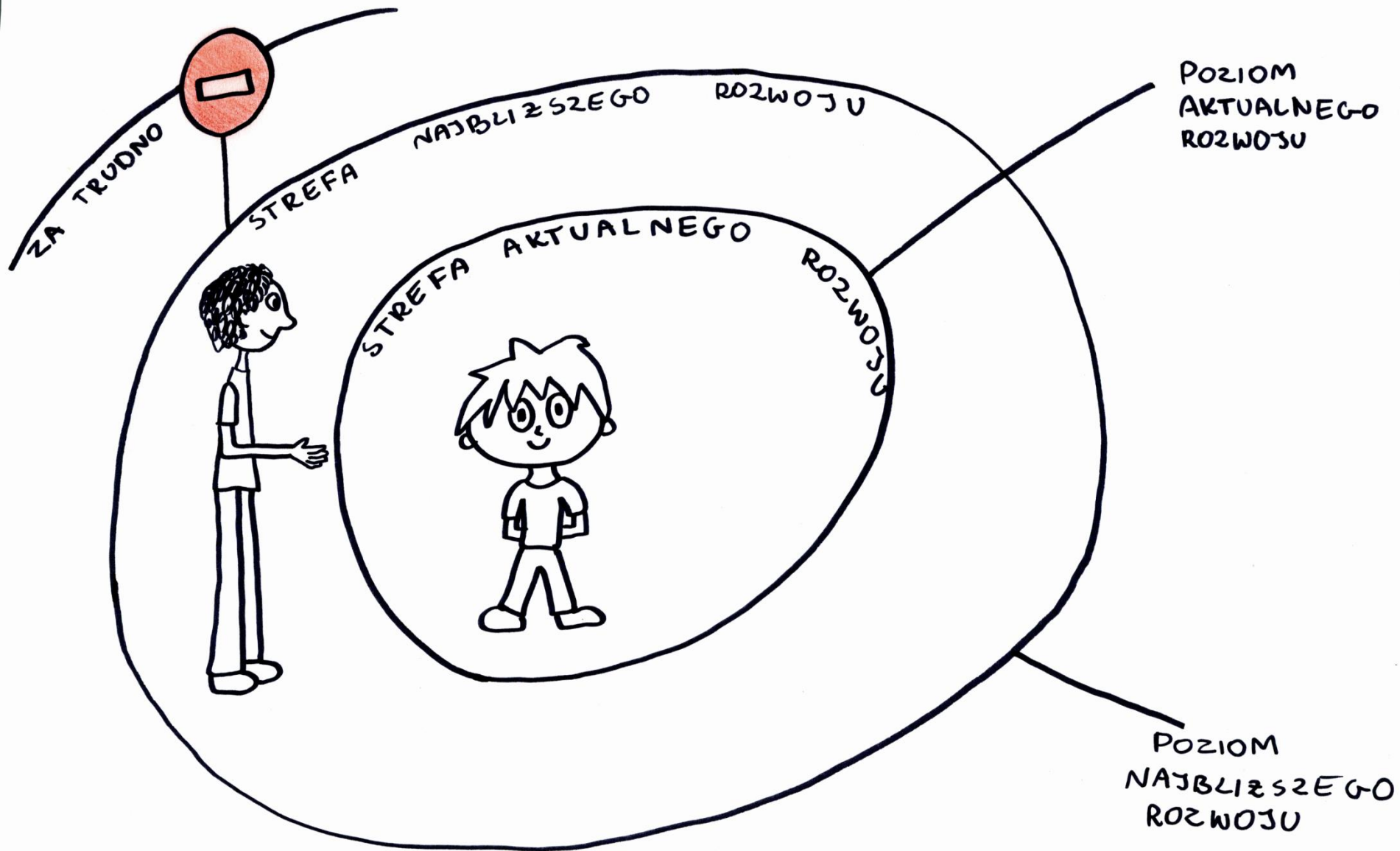

Lew Wygotsky

„Nauczanie zorientowane na zakończony już u dziecka cykl rozwojowy staje się nieefektywne z punktu widzenia ogólnego rozwoju dziecka, nie prowadzi tego procesu za sobą, lecz samo się za nim wlecze. (...) Dobrze jest tylko takie nauczanie, przez które rozwój jest wyprzedzany.”

Am

Dekalog mitów. Mit pierwszy:
Nadpobudliwemu dziecku wolno wszystko, bo jest chore.

Według moich danych ADHD nie istnieje – to nowoczesna teoria, która ma uzasadnić brak zdolności i dobrego wychowania.

O stawianiu dziecku granic

Czym właściwie są te „granice”?

Przykłady granic:

- takie które chronią nasze myśli i uczucia,
- decydujące o dystansie jaki chcemy zachować w stosunku do innych osób,
- związane z naszą cielesnością tzw. fizyczne,
- intelektualne,
- emocjonalne - przeżywanie naszych uczuć,
- duchowe związane z tym w co wierzymy.

O stawianiu dziecku granic

- Granice to umiejętność dbania o innych oraz o siebie samego z zachowaniem zasad szacunku i poszanowaniem godności.
- Stawiamy dziecku granice, ponieważ to buduje w nim poczucie bezpieczeństwa, daje wiedzę jak poruszać się w swoim najbliższym otoczeniu, a w konsekwencji także i w świecie.
- Na bazie tych doświadczeń kształtuje się ich poczucie własnej wartości, kompetencji i samodzielności.

Doświadczenia przyczyniające się do niskiego poczucia własnej wartości [za Melanie Fenell]

Wczesne doświadczenia:

- systematyczne karanie
- zaniedbywanie lub znęcanie się
- niepowodzenia w spełnianiu oczekiwań rodziców
- niepowodzenia w spełnianiu oczekiwań rówieśników
- przynależność do rodziny lub grupy osób wyśmiewanych lub odrzucanych przez innych
- brak pochwał czy pozytywnych wzmocnień
- „bycie gorszym” w domu
- „bycie gorszym” w szkole

Style wychowawcze, a kształtowanie się zaburzeń osobowości wg Millona

Styl autorytarny

- Osoba jest podporządkowana mając świadomość czyjejś siły, a nieprzyjazny i groźny w obliczu słabości.

Styl permissywny

- Osoba nie poddaje się kontroli

Zaniedbanie lub odrzucenie

- Agresywny bandzior”

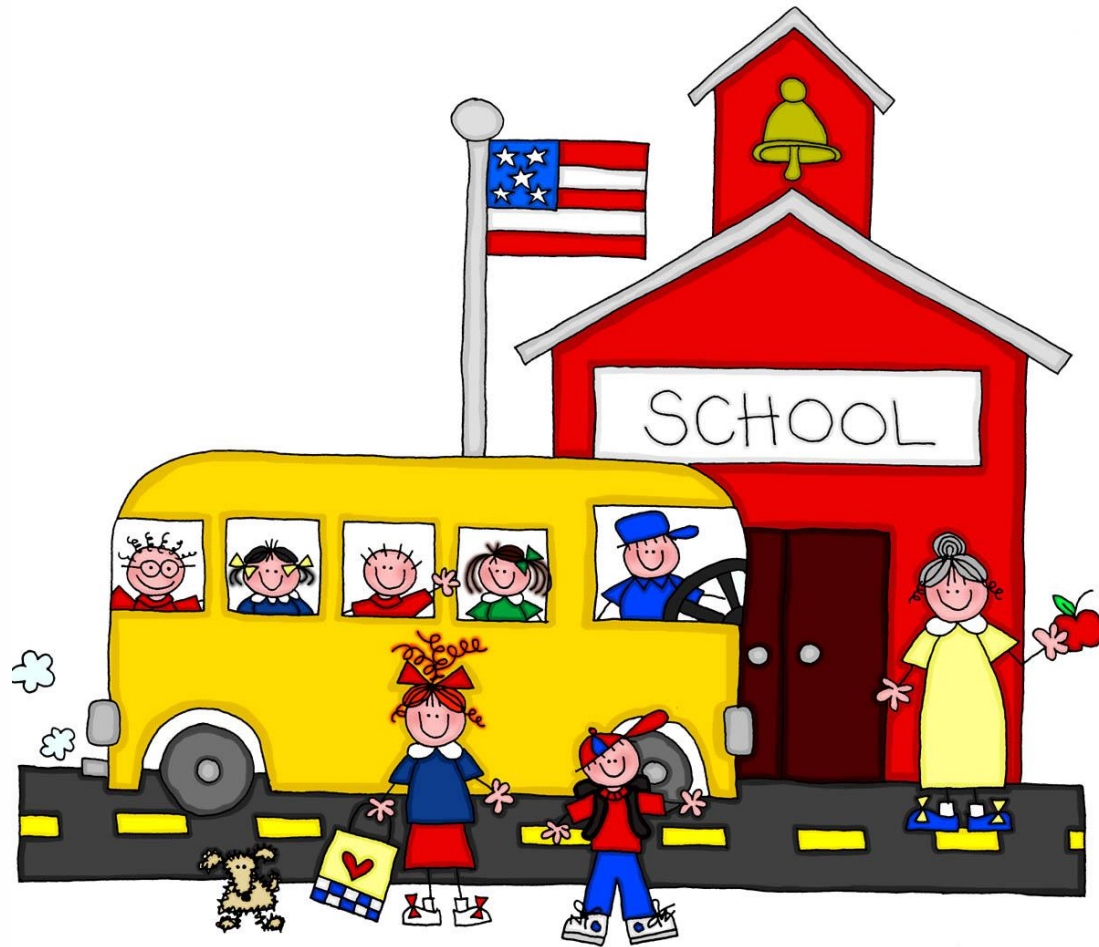
Wychowanie pełne miłości i konsekwentne

- Brak cech zaburzeń osobowości

7. Szkoła

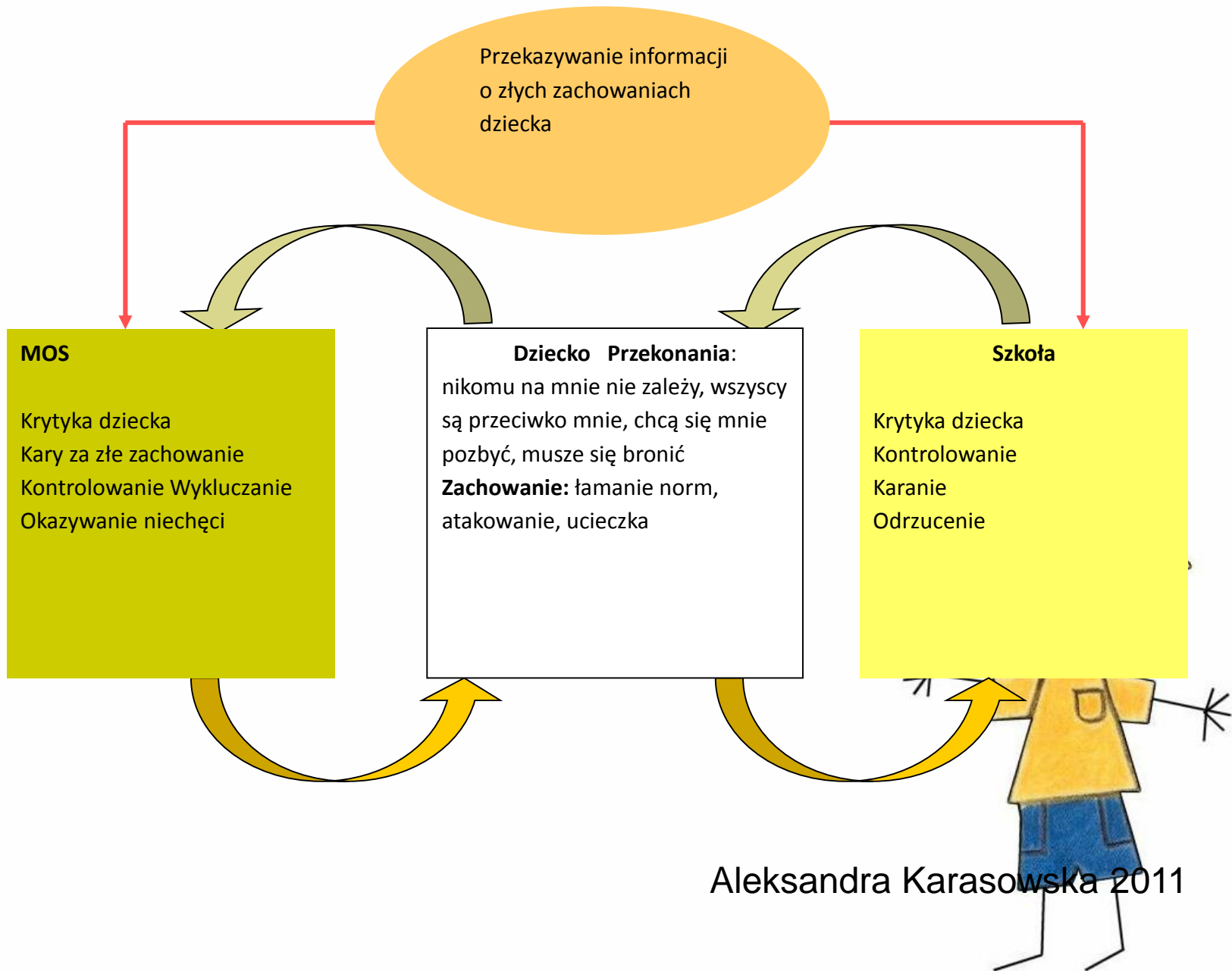
Praca w Szkole

- Czy więcej wysiłku wkładamy w uleczenie czy w pozbycie się problemu?

Aleksandra Karosowska

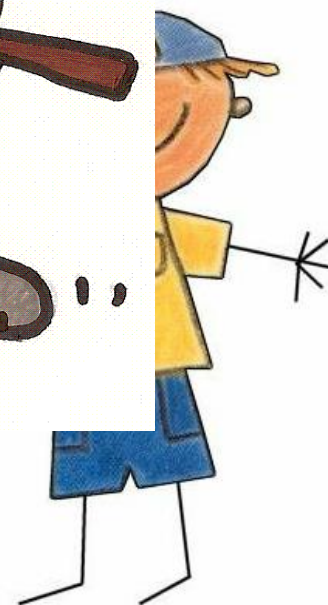
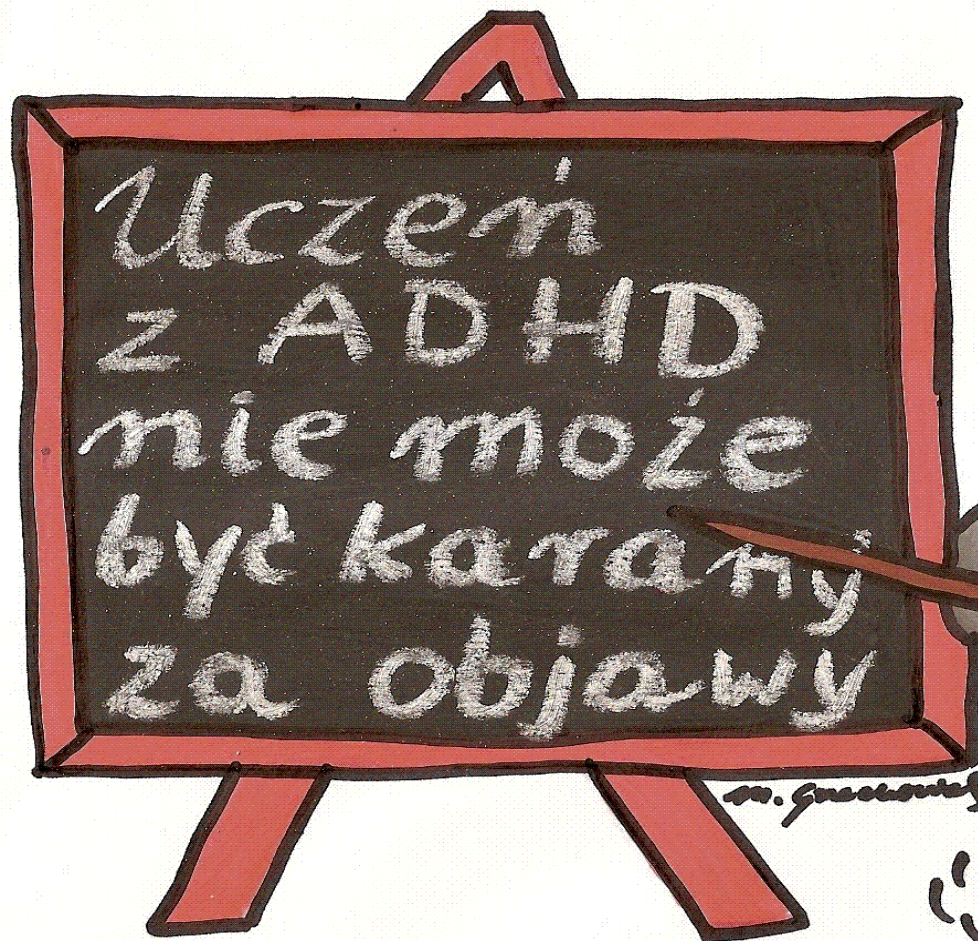

Aleksandra Karasowska 2011

Model trzystopniowej interwencji na terenie szkoły.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: SB., Sugai, G. , Negrón, M. *Schoolwide Positive Behavior Supports. Teaching Exceptional Children*, July/August 2008 imonsen, s. 32 – 40. w „ADHD w szkole” w druku

Elementy pracy z ADHD

Akceptacja i zrozumienie sposobu funkcjonowania dziecka

Stosowanie specyficznych metod radzenia sobie z objawami

Uczeń spełniający szkolne wymagania społeczne to (za Dudzikowa 2001)

- Dziecko spokojne
- Siedzące w ławce
- Reagujące natychmiast na polecenia nauczyciela
- Jest w ciągłym kontakcie wzrokowym z nauczycielem

Badanie Baranowska i in. 2008

- 71 % badanych uczniów z ADHD jest krytykowanych przez nauczycieli
- 50 % uczniów nie jest nagradzanych za postępy w nauce i zachowaniu

Badanie Baranowska i in. 2008

- Zbyt mało czasu na klasówkach
- Zbyt długie sprawdziany
- „przeładowane klasówki” – liczące nawet 10 – 20 zadań edukacyjnych zawierających mnóstwo szczegółów trudnych do uchwycenia przez dziecko
- Nie wiadomo co jest zadanie
- Publiczne wytykanie bezradności rodziców wobec funkcjonowania dziecka w szkole

Cele pracy z uczennicą / uczniem z ADHD w szkole (wg Sandry Rief)

- Osiągnięcie lepszych, bardziej adekwatnych do jej / jego możliwości, wyników w nauce,
- Skuteczne zadawanie i odrabianie pracy domowej
- Poprawa samooceny
- Zmniejszenie ilości trudnych zachowań

Podstawowe zasady pracy z dzieckiem z ADHD w szkole

- Postaraj się nie zakładać, że uczennica czy uczeń z ADHD celowo nie wykonuje Twojego polecenia lub nie kończy zleconego zadania. Często spowodowane jest to objawami i zamiast konsekwencji potrzebna jest Twoja pomoc.
- Objawy nie są winą dziecka, nauczyciela czy rodzica. Są problemem z którym stale trzeba będzie pracować
- Uczeń z ADHD pracuje nierówno – jednego dnia może poradzić sobie z zadaniami, drugiego nie.
- Postaraj się nie mylić objawów z lenistwem.
- Uczennica czy uczeń z ADHD stale wymaga wsparcia i Twojej pomocy.

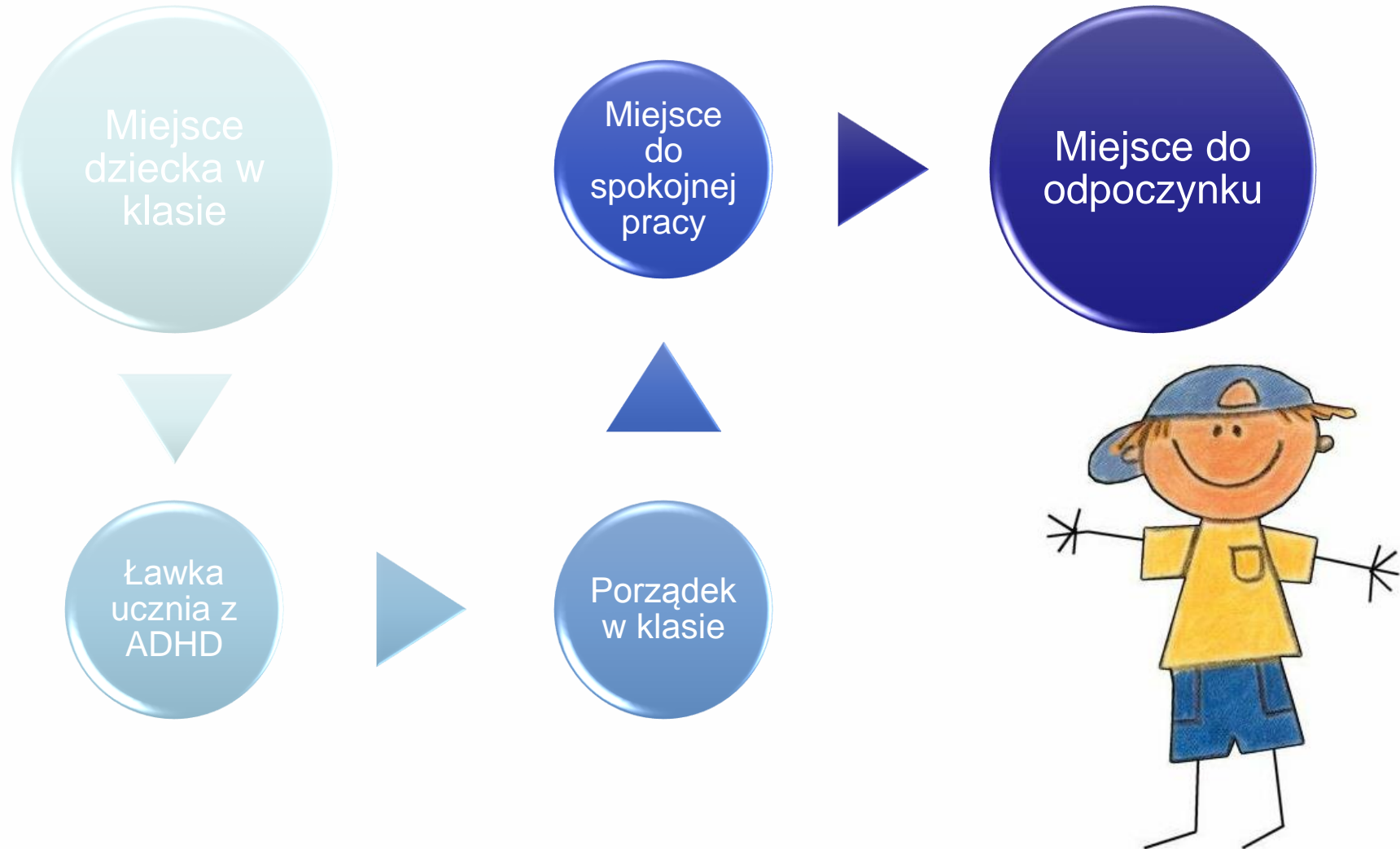

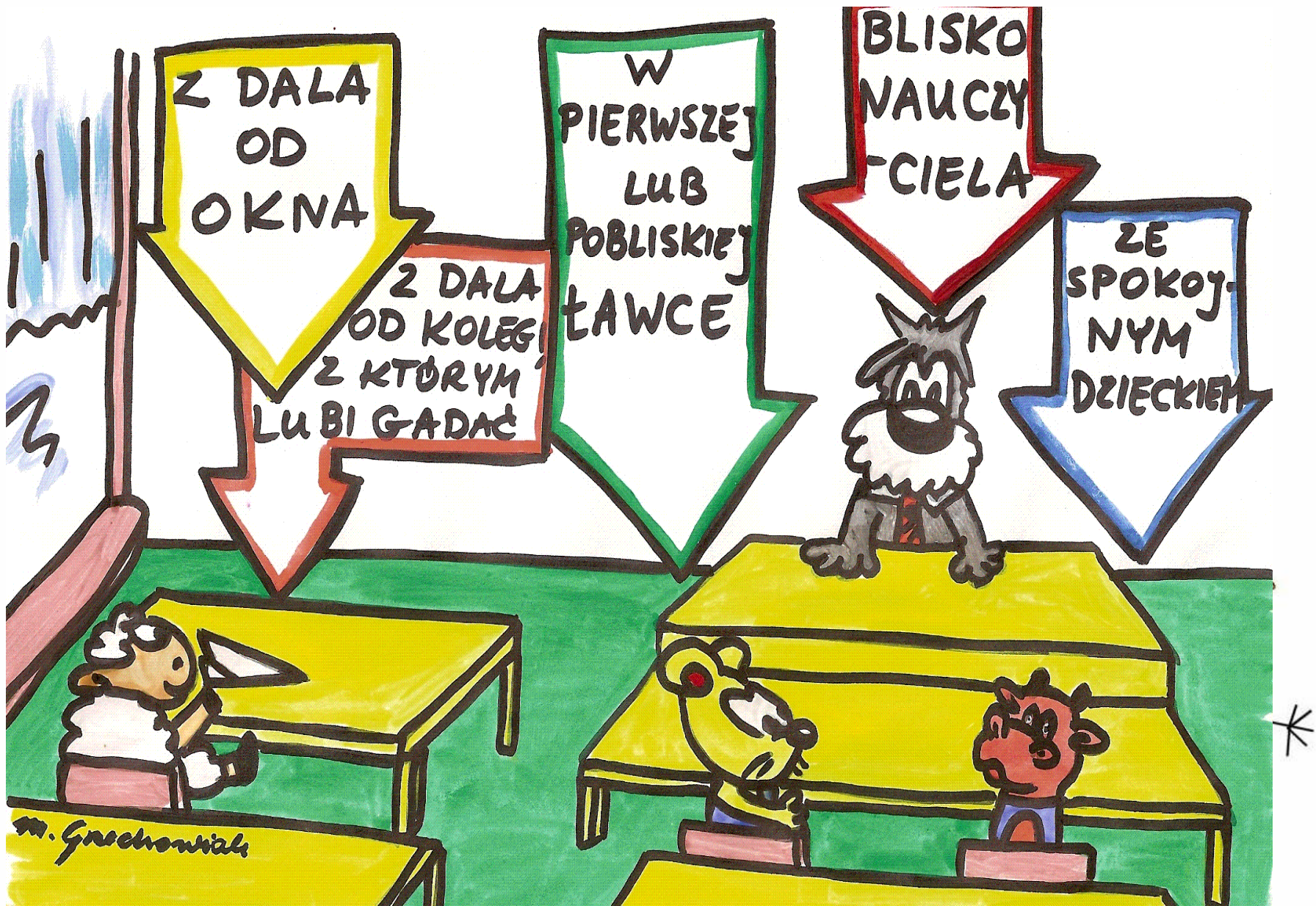
„Złoty standard opieki nad dzieckiem z ADHD w klasie”

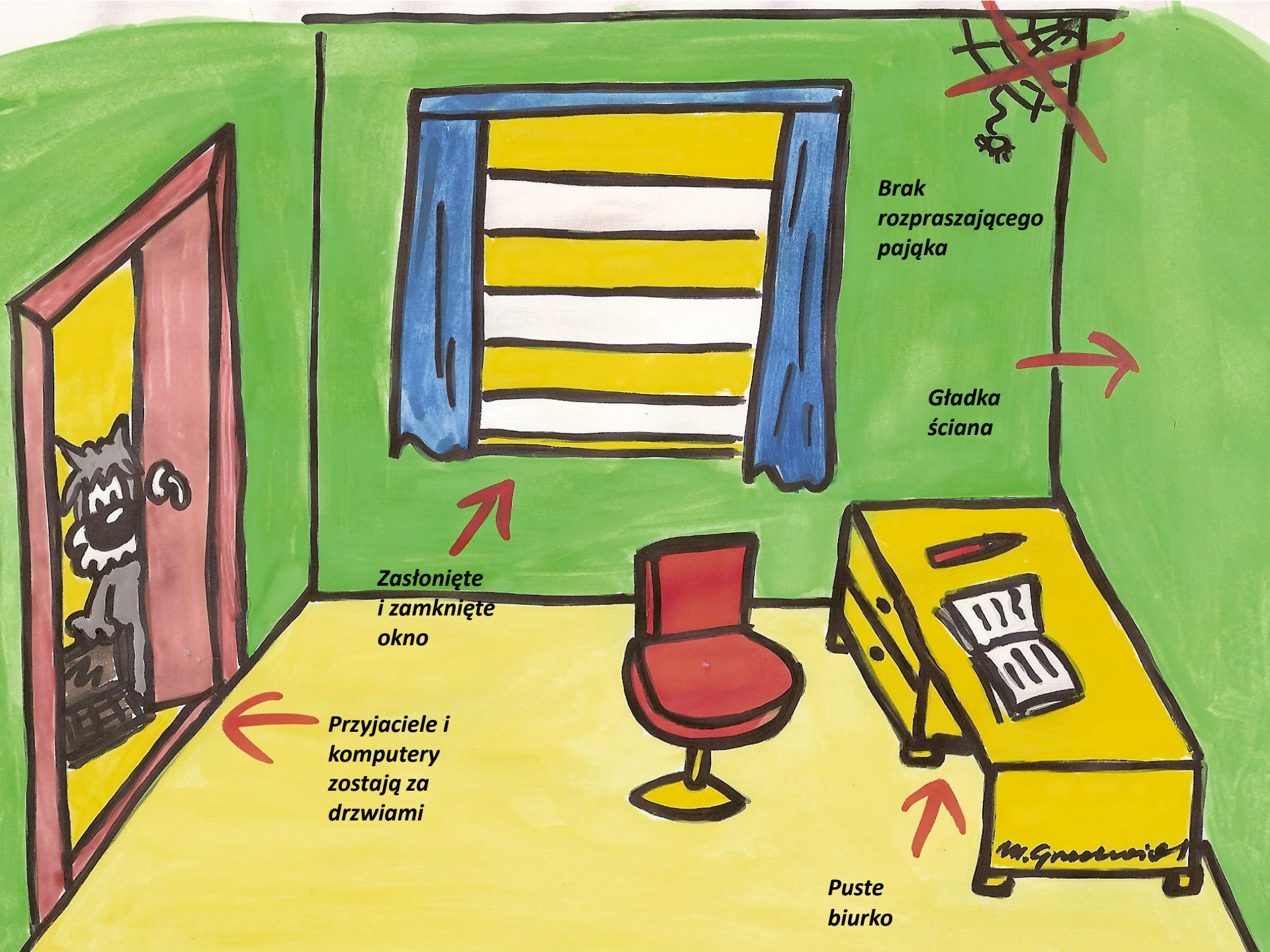
- Ważne jest by każdy nauczyciel stosował w przypadku każdego dziecka z ADHD pewną, **stałą** grupę metod ułatwiających mu funkcjonowanie w szkole i w klasie.
- Jeśli to okaże się niewystarczające dziecko powinno otrzymać dalszą pomoc od psychologa szkolnego lub być skierowane na konsultacje i diagnozę poza szkołę (PPP)

Organizacja klasy z dzieckiem z ADHD

Brak
rozpraszającego
pająka

Gładka
ściana

Zastłonięte
i zamknięte
okno

Przyjaciele i
komputery
zostają za
drzwiami

Puste
biurko

W. G. G. G. G.

Puste biurko

- przypomnienie i dopilnowanie uczennicy / ucznia z ADHD, żeby biurko pozostały tylko 3 potrzebne przedmioty (np. zeszyt, długopis, książka). Czasami tornister idzie do aresztu pod biurko pani

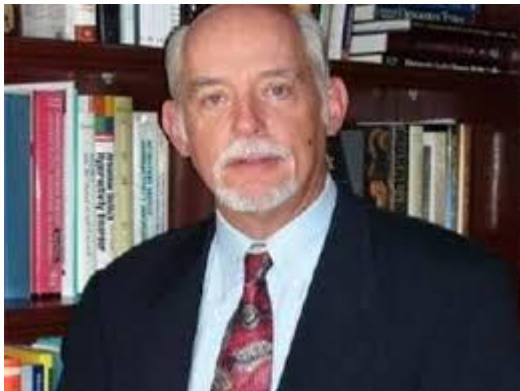

„Okulary” na zaburzenia koncentracji uwagi dzielą się na 4 główne grupy:

Skracanie długości zadań

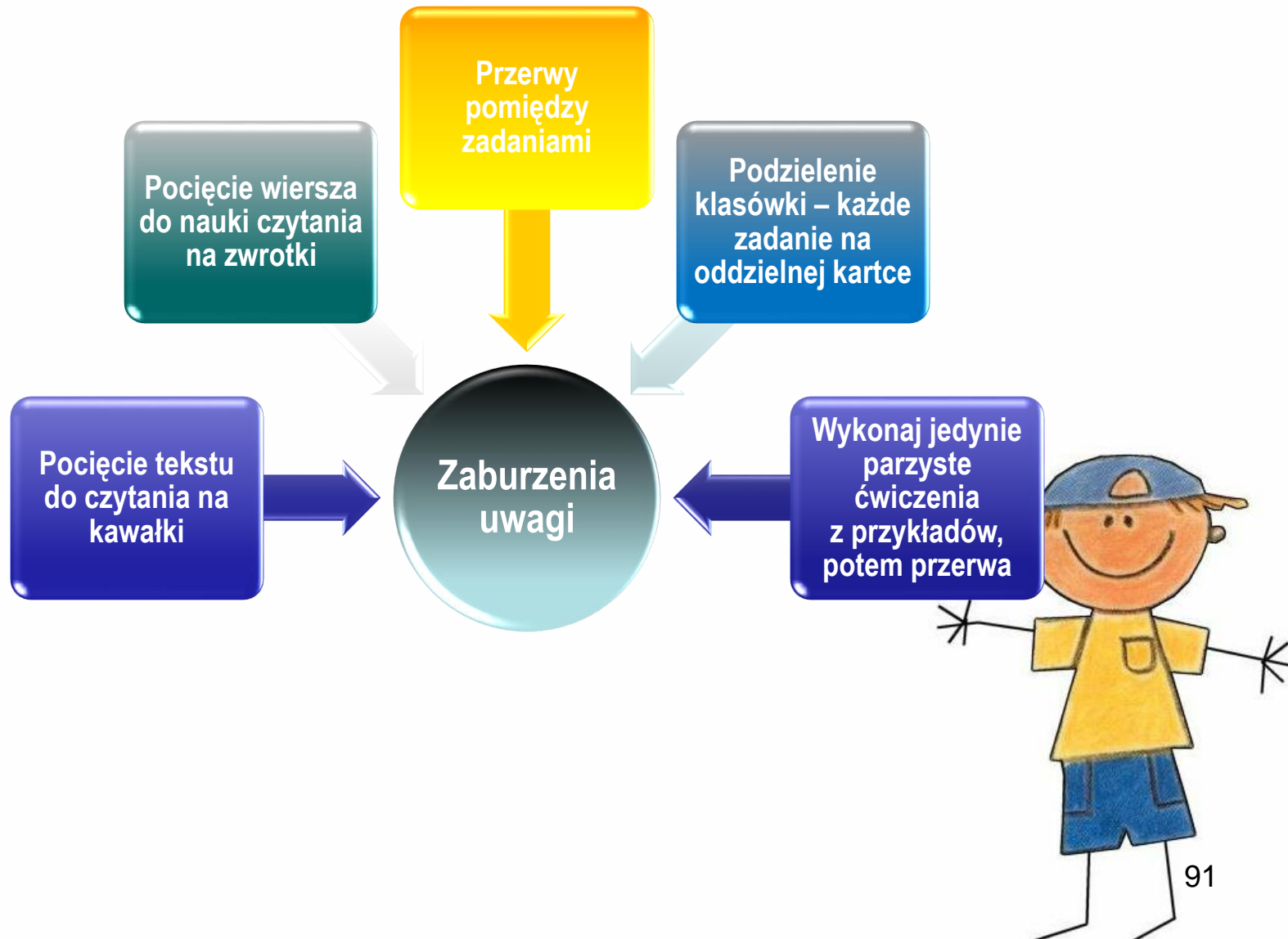
- Naukowcy zbadali, że dziecko z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej pracuje mniej wydajnie niż jego rówieśnicy o około 30 – 40 %. Mówiąc inaczej pracuje tak jak dziecko 2 lata młodsze.

Russell Barkley „ADHD– podjąć wyzwanie”

Dzielenie zadań na etapy

Dzielenie zadań na etapy (1)

Problem 3

- „Dzieci z ADHD ciągle nie pamiętają co mają zadane i dostają jedynki bo ich nie odrabiają.”

„Złoty standard wyjścia dziecka z klasy” – zadania nauczyciela

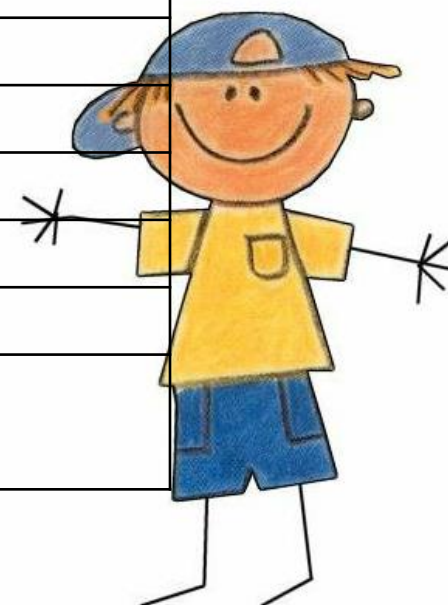
1. Dziecko ma zapisaną całą notatkę oraz uzupełniony cały materiał przerabiany na lekcji (jeśli nie jest w stanie szybko pracować, materiał dla niego może być skrócony na samym początku lekcji).
2. Ma wyraźnie zapisaną pracę domową zarówno ustną i pisemną. Jeśli nic nie jest zadane, pojawia się wpis: „Nic nie jest zadane”.
3. Ma zapisane wszelkie informacje o sprawdzianach, ich zakresie.
4. Ma zapisane informacje o tym, kiedy jest wycieczka, co trzeba przynieść na następną lekcję itp.
5. Ma wpisaną pochwałę!!!

Zeszyt korespondencji

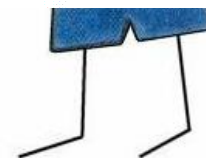
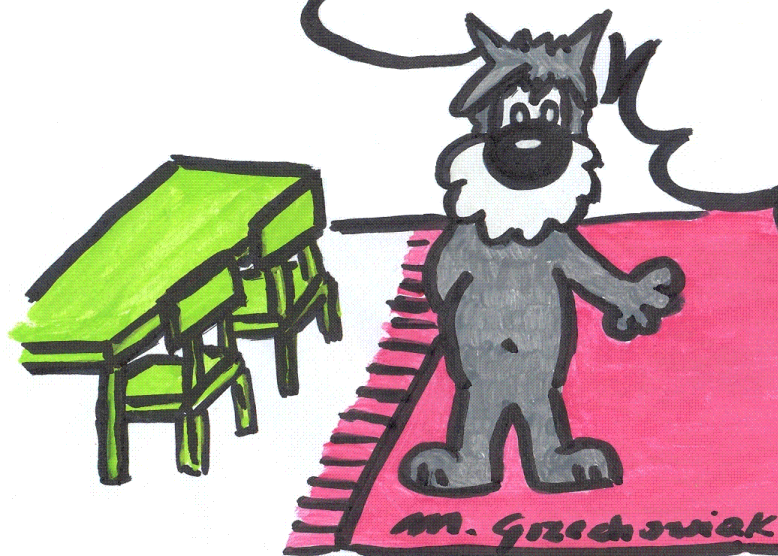

Lekcja	Co i na kiedy jest zadane	Czy będzie klasówka (data i zakres materiału)	Pochwała	Podpis nauczyciela
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
Podpis rodzica				

Strefa odpoczynku i turlania

Warto by wszystkie dzieci mogły korzystać z tej formy pomocy.
Po tygodniu będą z niej korzystać tylko te, które naprawdę potrzebują ruchu

Polecenia – dziecko z ADHD w grupie

Wydaje polecenie całej klasie

Staram się by grupa pracowała

Patrzę, które dzieci nie pracują

Wydaję im polecenie wg algorytmu

Monitoruję, kto przerywa pracę

Łysk i s-ka, 20

Check-list dla nauczyciela dziecka z ADHD

- „Pierwsza ławka”
- Maks 3 przedmioty na ławce
- „Nudna sala”
- Stosuj algorytmy poleceń - różne
- Stosuj cheklisty zadań
- Stwórz i wywieś plan lekcji
- Złoty standard + zeszyt korespondencji
- Stosujemy pomoce wzrokowe
- Stosuj algorytm „przypomnienie zasady”
- Monitoruj czy dziecko nie rozproszyło się
- Zmiana aktywności w czasie lekcji
- Krótkie etapy lekcji
- Warto stosować timer – przypominanie ile czasu zostało do końca zadania
- Zarezerwuj 5 minut na koniec lekcji (procedura)
- Dawaj kilka krótkich zadań zamiast jednego długiego
- Akcentuj wszystkie ważne informacje
- Proś dziecko o powtórzenie polecenia lub komunikatu
- Wywieś plan lekcji na tablicy
- Stosuj różne techniki pracy
- Wyraźnie zaznaczaj przechodzenie z jednej aktywności do drugiej
- Pozwól na ruch na lekcji
- Pomocnik nauczyciela

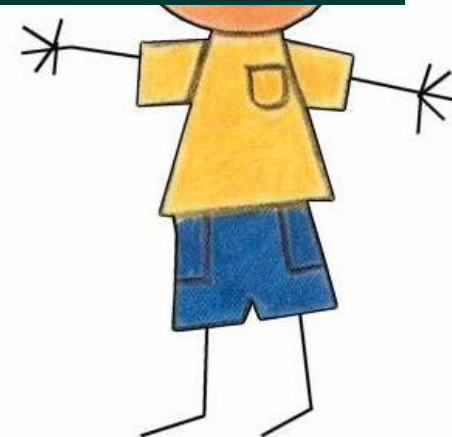
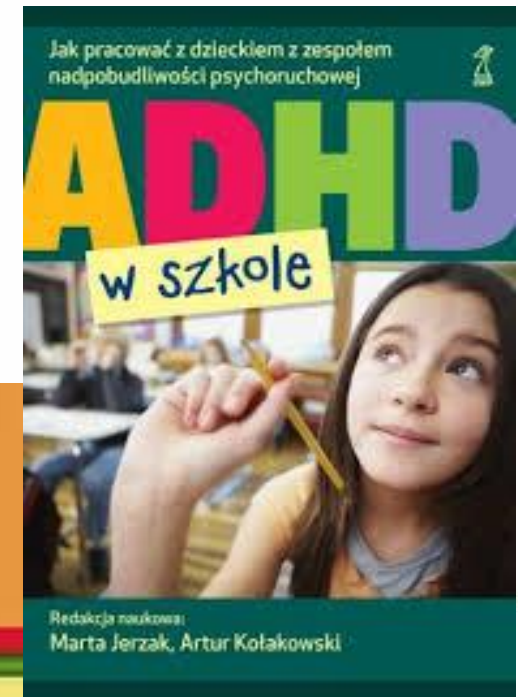
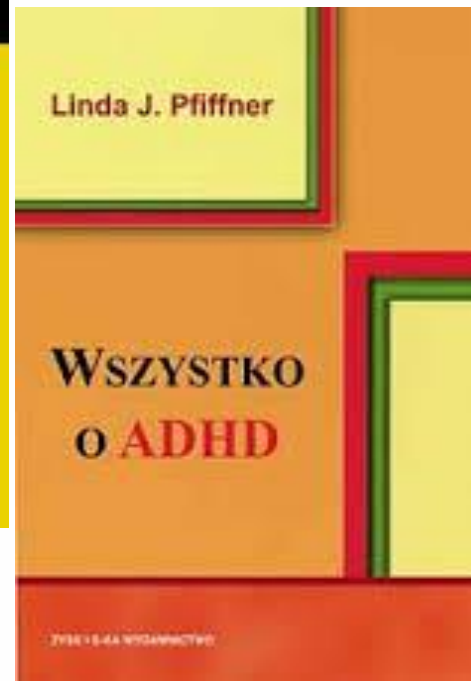
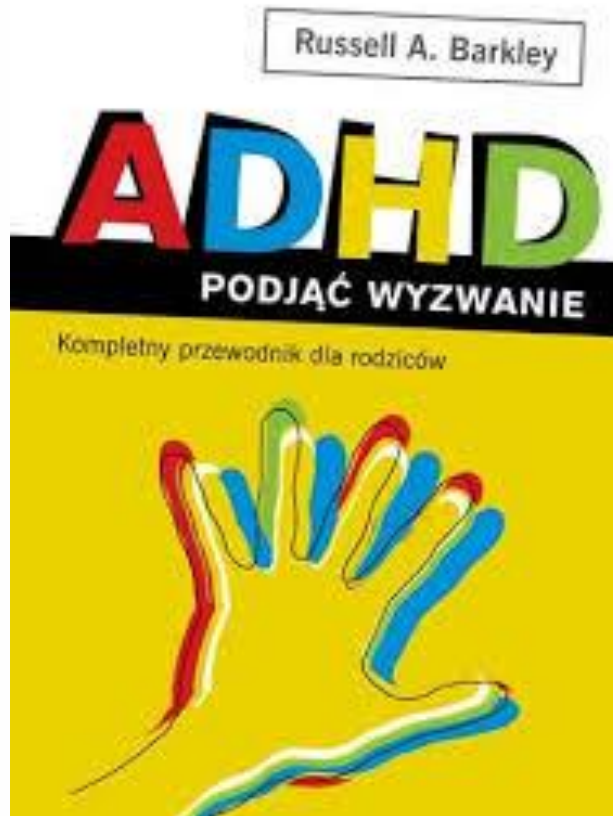

Zalecenia dla szkoły w związku z rozpoznaniem ADHD u 9 letniego chłopca.

- *Posadzenie chłopca w pierwszej ławce.*
- *Skrócenie długich i monottonnych zadań o około 30 %.*
- *Wprowadzenie zasady, że w domu Kazik nie nadrabia zaległości z lekcji, jeśli ich przyczyną były kłopoty z koncentracją i wolne tempo pracy.*
- *Nauczycielka przywołuje uwagę chłopca, gdy ten się rozproszy.*
- *Indywidualne powtarzanie poleceń.*
- *Wprowadzenie złotego standardu wyjścia dziecka z klasy*

Lektury do polecenia

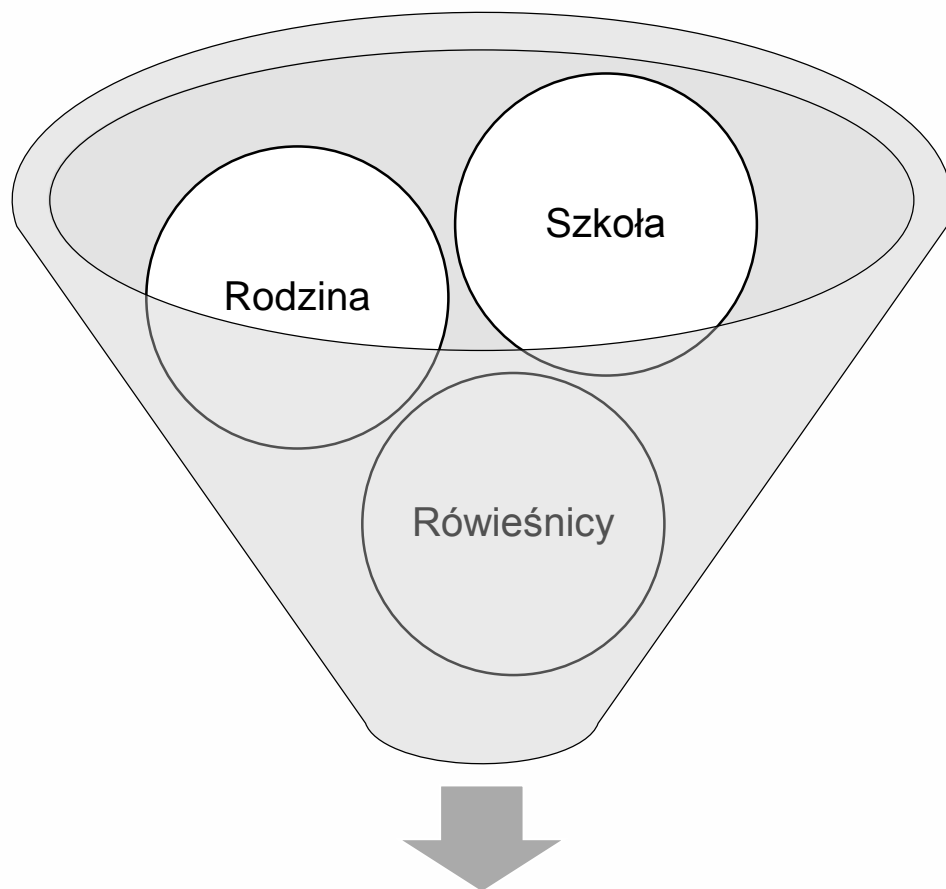
8. „Odszkołowanie” terapii

Russel Barkley: „ADHD, podjąć wyzwanie”.

„Odszkołowanie” terapii

Zrównoważone życie

9. Życie poza diagnozą

Bardzo dziękuję

www.pozza-schematami.pl
www.crescentia.pl

